

Cilt: 15 Sayı: 1 Haziran 2019 / Vol: 15 No: 1 June ISSN: 1306-2182



DÜZCE ÜNİVERSİTESİ ORMAN FAKÜLTESİ
ORMANCILIK DERGİSİ

DÜZCE UNIVERSITY
JOURNAL OF FORESTRY

Fakülte Adına Sahibi
Baş Editör

: Prof. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU
: Prof. Dr. Oktay YILDIZ

Editör Kurulu

Prof. Dr. Derya EŞEN
Prof. Dr. Kermit CROMAC Jr. (Oregon State University)
Prof. Dr. Rimvydas VASAITIS (Swedish University of Agricultural Sciences)
Prof. Dr. Jiří REMEŠ (Czech University of Life Sciences Prague)
Prof. Dr. Marc J. LINIT (University of Missouri)
Prof. Dr. Zeki DEMİR
Prof. Dr. Abdurrahim AYDIN
Prof. Dr. Dr. Derya SEVİM KORKUT
Doç. Dr. Aybike Ayfer KARADAĞ
Doc. Dr. Tarık GEDİK
Doc. Dr. Akif KETEN
Dr. Öğr. Ü. Pınar KÖYLÜ
Dr. Öğr. Ü. Dr. Hasan ÖZDEMİR
Dr. Öğr. Ü. Dr. Hüseyin AMBARLI
Dr. Öğr. Ü. Dr. Bülent TOPRAK
Dr. Öğr. Ü. Dr. İdris DURUSOY
Dr. Öğr. Ü. Dr. Bilal ÇETİN
Dr. Öğr. Ü. Ömer ÖZYÜREK
Arş. Gör. Muhammet ÇİL
Arş. Gör. Sertaç KAYA
Arş. Gör. Nuray ÖZTÜRK
Arş. Gör. Dr. Çağlar AKÇAY
Arş. Gör. Dr. Tarık ÇİTGEZ

Yazışma Adresi

Düzce Üniversitesi

Orman Fakültesi

81620 Konuralp Yerleşkesi / Düzce-TÜRKİYE

Corresponding Address

Duzce University

Faculty of Forestry

81620 Konuralp Campus / Düzce-TURKEY

İÇİNDEKİLER

Adana İlindeki Küçük Ölçekli Mobilya İşletmelerinde İş Kazalarının Analizi.....	1
Merve İNCE, Derya SEVİM KORKUT	
Çocuk Oyun Alanlarının İlkokul Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Düzce Cumhuriyet İlkokulu Örneği	11
Mustafa ERTEN, Zeki DEMİR	
Mersin Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi	24
Merve TORLAK GÜNERİ, Özgür YERLİ	
Kamuya Bağlı Bir Kurumda Kurumsal İtibar Algısı (İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Örneği).....	38
Tülay YILMAZ, Tarık GEDİK	

Adana İlindeki Küçük Ölçekli Mobilya İşletmelerinde İş Kazalarının Analizi***Analysis of Occupational Accidents in Small Scale Furniture Enterprises in Adana Province****Merve İNCE¹, Derya SEVİM KORKUT²****Öz**

Bu çalışmada, Adana ilinde küçük ölçekli mobilya işletmelerindeki iş kazaları analiz edilmiştir. Çalışmada 61 farklı işletmedeki 550 çalışandan 238'ine iş kazaları ile ilgili anket düzenlenmiştir. Sonuç olarak üretim kısmında kazaların daha fazla olduğu, kazaların en önemli nedenlerinin de eğitim ve ekipman yetersizliği olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İş kazası, İşletme, İş sağlığı ve güvenliği, Mobilya.

Abstract

In this study, occupational accidents that occurred in small-scale furniture enterprises in the Province of Adana were analyzed. In the study, 238 employees out of 550 in 61 different enterprises were interviewed in a survey about occupational accidents. As result, accidents were found to occur greater during the production process, and the most important causes for the accidents included the lack of training and equipment.

Keywords: Enterprise, Furniture, Occupational accidents, Occupational health and safety.

1. Giriş

İş kazaları genellikle ülkelerin sanayileşme biçiminden, işletme şekillerinden, kaza istatistik ve araştırmalarının yetersizliğinden, denetim hizmetlerinin eksikliğinden, çalışanların niteliklerinden ve iş güvenliği bilincinin yaratılmamış olmasından kaynaklanmaktadır (Camkurt, 2007; Çolak ve Çetin, 2017). Mobilya sektöründe kullanılan makinelerin tamamen otomatize olmaması, işin elle yapılması kaza tehlikelerini beraberinde getirmektedir (Gedik ve İlhan, 2014; Çolak ve Çetin, 2017).

Received:14.05.2019, Revised: 10.06.2019, Accepted: 20.06.2019

Address: ¹Düzce Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Endüstri Mühendisliği ABD Yüksek Lisans Öğrencisi

² Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü

E-mail: deryasevimkorkut@duzce.edu.tr

*Bu çalışma, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı'nda yapılan Yüksek Lisans Tezinden hazırlanmıştır.

Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre 2017 yılında Türkiye mobilya sanayiinde toplam 6085 iş kazası gerçekleşmiş (URL-1) ve bu kazaların 16'sının ölümlle sonuçlandığı belirtilmiştir (URL-2).

İş kazalarının önlenmesi için işyeri çalışma sistemi ve çevre koşullarının kazalara meydan vermeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Camkurt, 2007).

Bu çalışmada Adana ilinde mobilya sanayinde faaliyet gösteren küçük ölçekli işletmelerdeki iş kazalarının analiz edilmesi ve bu doğrultuda işletme sahiplerine kazaların önlenmesi veya azaltılması yönünde öneriler sunulması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın amacı doğrultusunda Adana ili Ticaret ve Sanayi Odası 2015 yılı verilerine göre Adana ilinde küçük ölçekli mobilya sanayinde faaliyet gösteren 61 işletmedeki 550 çalışan çalışmanın evrenini oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü %95 güven düzeyi ve %5 hata payı (Yamane, 2001) ile 227 olarak belirlenmiştir. Çalışma kapsamında anket çalışması Kasım 2016-Şubat 2017 döneminde toplam 42 adet işletme ile görüşülerek, bu işyerlerinde çalışmakta olan 238 çalışana basit rastgele örnekleme yöntemi ile uygulanmıştır.

Çalışmada veri elde etme aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan anket formunun oluşturulması aşamasında literatürde yer alan çalışmalar (Kurt, 2002; Uysal ve ark., 2005; İlhan ve ark., 2013; Gedik ve İlhan, 2014; Gençler, 2014; Arpat, 2015; Kıratlı, 2015), incelenerek çalışma amacına uygun bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde katılımcıların demografik özellikleri, ikinci bölümünde çalışma durumları, üçüncü bölümünde iş kazalarına yönelik sorulara yer verilmiştir.

Elde edilen verilerden tanımlayıcı istatistikler hesaplanmıştır. Hazırlanan anket formunun faktör modeline uygunluğu konusunda karar verebilmek için Kaiser Meyer Olkin (KMO) örnekleme yeterliliği ölçüsüne bakılmıştır. Anket formundaki tüm yargılar için KMO'nun örnekleme yeterliliği ölçüsü = 0,782 ve Bartlett'in Küresellik testi = 4660,167 bulunmuştur. 48 yargılı yapı analize tabi tutulmuştur. Analiz sonucunda 8 yargı analizden çıkarılarak 11 sanal faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. 11 sanal faktörlü yapı toplam varyansın %63'ünü açıklayabilmektedir. 11 sanal faktör içerisinde yer alan faktörlerin faktör yükleri 0,836 ile 0,530 arasında yer almaktadır. Bu sonuçlar veri grubunun faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Kalaycı (2010)'a göre KMO ölçüsü 0,5 ve altına düştüğünde değişkenlere faktör analizi uygulanması önerilmemektedir.

Verilerin genel güvenilirlik değeri (Cronbach Alpha Katsayısı) 0,891 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç ölçeğin yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir. Özdamar (2002)'ye göre alfanın 0,40'dan küçük olması ölçeğin güvenilir olmadığını, 0,80-1,0 arası ise yüksek güvenilirliğe karşılık geldiğini göstermektedir.

Analizlerde SPSS (2003) paket programından yararlanılmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Katılımcıların Bazı Demografik Özellikleri

Katılımcıların %87'sinin erkek olduğu, yaş aralığının 20 ile 69 arasında değiştiği, %39'unun 26-35 yaş aralığında toplandığı, %79'unun evli olduğu, %34'ünün ortaokul, %1'inin lisansüstü mezunu oldukları belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazaları araştırması anketi için örneklenen katılımcıların bazı demografik özellikleri

Seçenekler		Kişi sayısı	Oran (%)
Cinsiyet	Erkek	206	87
	Kadın	32	13
	Toplam	238	100
Yaş grubu	25 yaş ve altı	17	7
	26-35	94	39
	36-45	87	37
	46 ve üzeri	40	17
	Toplam	238	100
Medeni durum	Evli	188	79
	Bekar	50	21
	Toplam	238	100
Eğitim durumu	İlkokul	69	29
	Ortaokul	82	34
	Lise	66	28
	Ön lisans	12	5
	Lisans	7	3
	Lisansüstü	2	1
	Toplam	238	100,0

Çalışma sonuçlarına göre, ankete katılan çalışanların yaklaşık %63'ünün ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar Adana ilinde küçük ve orta ölçekli mobilya ve ağaç işleri endüstrisi çalışanlarının düşük eğitim düzeyine sahip olduğunu göstermektedir. Bu durumun iş sağlığı ve güvenliği konusunda bilinç düzeyinde olumsuz etkiye neden olabileceği sonucuna varılmıştır.

3.2. Katılımcıların Çalışma Durumları

Katılımcıların %1'inin toplam çalışma süreleri 1 yıldan az iken %72'sinin 10 yıl ve üzerinde toplam çalışma süresi olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %22'si mevcut işyerinde 1 yıldan daha az süredir çalıştıklarını belirtmişlerdir (Çizelge 2). Bu sonuçlara göre çalışanların büyük çoğunluğunun oldukça tecrübeli olduğu sonucuna varılmıştır.

Çizelge 2. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazaları araştırması anketi için örneklenen katılımcıların işle ilgili bilgileri

Seçenekler		Kişi sayısı	Oran (%)
Toplam çalışma süreleri	1 yıldan az	3	1
	1-3 yıl	15	7
	4-6 yıl	19	8
	7-9 yıl	29	12
	10 yıl ve üzeri	172	72
	Toplam	238	100
Buldukları işletmedeki çalışma süreleri	1 yıldan az	52	22
	1-3 yıl	84	35
	4-6 yıl	46	19
	7-9 yıl	22	9
	10 yıl ve üzeri	34	15
	Toplam	238	100

Katılımcıların %81'i üretim bölümünde, %5'i planlama bölümünde, %2'si kalite kontrol bölümünde, %2'si bakım bölümünde, %10'u muhasebe, konfeksiyon, sevkiyat, satın alma, satış pazarlama bölümlerinde çalışmaktadır. Katılımcıların %60'ı işçi, %27'si ustabaşı, %3'ü pazarlamacı, montajcı, bakımcı ve döşemecidir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazaları araştırması anketi için örneklenen katılımcıların çalıştıkları bölüm ve iş yerindeki statüleri

Seçenekler		Kişi sayısı	Oran (%)
Çalışılan bölüm	Üretim	192	81
	Planlama	11	5
	Kalite kontrol	6	2
	Bakım	6	2
	Diğer	23	10
	Toplam	238	100
İş yerindeki statü	İşçi	143	60
	Ustabaşı	65	27
	Vardiya amiri	4	2
	Mühendis	5	2
	Yönetici	15	6
	Diğer	6	3
	Toplam	238	100

3.3. İş Kazası İle İlgili Durum

Katılımcıların %60'ının iş kazası konusunda, çalışma esnasında kullanılacak koruyucu ekipmanlar, elektrik, iş sağlığı ve güvenliği, ilk yardım, risk analizi, iş kazaları, yangın, işçi hakları konularında eğitim aldıkları belirlenmiştir. Zor ve ark. (2017) Zonguldak ilinde mobilya işletmelerinde çalışanlar ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların %89'unun iş sağlığı ve güvenliği konusunda eğitim aldıkları belirtilmiştir.

Katılımcıların eğitimleri; iş yeri bünyesinde, İŞKUR'da, meslek lisesinde, özel iş güvenlik kurumlarında aldıkları belirlenmiştir. Katılımcılar eğitimlerin iş sağlığı ve güvenliği uzmanları tarafından verildiğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların %60'ının yapılan işle ilgili olarak koruyucu ekipman kullandıkları belirlenmiştir (Çizelge 4). İlhan ve ark. (2013) Sakarya ilinde faaliyet gösteren mobilya işletmelerinde çalışanlar ile yaptıkları çalışmada, katılımcıların %71'inin koruyucu ekipman kullandıkları belirtilmiştir. Bu sonuçlar Adana ilinde sektör çalışanlarının koruyucu ekipman kullanımında Sakarya ilinde yapılan çalışmaya nazaran daha düşük oranda kişisel koruyucu ekipman kullanımına özen gösterdiklerini göstermektedir.

Çizelge 4. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazaları araştırması anketi için örneklenen katılımcıların koruyucu ekipman kullanımı

Seçenekler		Kişi sayısı	Oran (%)	
Yaptığınız işle ilgili bir koruyucu ekipman kullanıyor musunuz?	Evet	143	60	
	Hayır	95	40	
	Toplam	238	100	
Cevabınız EVET ise;	Eldiven	Evet	131	92
		Hayır	12	8
	Gözlük	Evet	96	67
		Hayır	47	33
	Maske	Evet	88	62
		Hayır	55	38
	Önlük	Evet	60	42
		Hayır	83	58
	Kulaklık	Evet	41	29
		Hayır	102	71
	Çelik burunlu ayakkabı	Evet	29	20
		Hayır	114	80
	Koruyucu elbise	Evet	14	10
		Hayır	129	90
	Baret	Evet	10	7
		Hayır	133	93
	Diğer	Evet	1	1
		Hayır	142	99

Katılımcılar tarafından koruyucu ekipman olarak eldiven, gözlük ve maskenin en fazla kullanıldığı, koruyucu elbise ve baretin ise en az kullanıldığı belirlenmiştir (Çizelge 4).

Katılımcıların %71'i işletmede son bir yıl içerisinde iş kazası olmadığını belirtmiştir. İşletmelerde en fazla kesilme, incinme ve ezilme olaylarının yaşandığı belirtilmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazaları dökümü

Seçenekler		Kişi sayısı	Oran (%)	
İşletmede son 1 yıl içerisinde iş kazası oldu mu?		Evet	70	29
		Hayır	168	71
		Toplam	238	100
Cevabınız EVET ise;	Kesilme oldu.	Evet	39	56
		Hayır	31	44
	İncinme oldu.	Evet	31	44
		Hayır	39	56
	Ezilme oldu.	Evet	31	44
		Hayır	39	56
	Göze yabancı cisim kaçtı.	Evet	14	20
		Hayır	56	80
	Herhangi bir yaralanma olmadı.	Evet	4	6
		Hayır	66	94
	Can kaybı oldu.	Evet	2	3
		Hayır	68	97
	Uzuv kopması oldu.	Evet	1	1
		Hayır	69	99
	Diğer	Evet	1	1
		Hayır	237	99
	Görme kaybı meydana geldi.	Evet	-	-
		Hayır	70	100
	Yanma oldu.	Evet	-	-
		Hayır	70	100
	Kırık oldu.	Evet	-	-
		Hayır	70	100
	Duyma kaybı meydana geldi.	Evet	-	-
		Hayır	70	100
İş görebilme yetisinde kayıp oldu.	Evet	-	-	
	Hayır	70	100	

İş kazalarının en önemli nedeninin katılımcılara göre eğitim yetersizliği olduğu görülmektedir. Ayrıca dalgınlık, dikkatsizlik ve yorgunlukta kaza nedenleri arasında önemli bir paya sahiptir (Çizelge 6). Çalışma sonucunda iş kazalarının olası nedenleri içerisinde gösterilen yargılara katılımcıların çok önemli düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Çizelge 6. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazalarının olma nedenleri

Seçenekler	Ortalama* ±Standart sapma
Eğitim yetersizliği	1,63±0,80
Dalgınlık, dikkatsizlik, yorgunluk	1,72±0,70
Yapılan işin çalışana uygun olmaması	1,76±0,70
İş disiplininin olmayışı	1,78±0,74
İşin önemslenmemesi	1,83±0,80
Gerekli koruyucu ekipman kullanılmaması	1,84±0,85
Makine yerleşim düzeninin uygunsuzluğu	1,87±0,76
Motivasyon düşüklüğü	1,99±0,81
Monoton iş düzeni	2,02±0,89
Teknolojik (makine, ekipman) yetersizlik	2,09±0,92
Görevi dışında işle meşgul olmak	2,10±0,94
Denetim yetersizliği	2,18±0,97
Başkasının işini yapma	2,24±0,95
İşletme içinde hızlı araç kullanımı	2,47±1,25

*1: Kesinlikle önemli, 2: Çok önemli, 3: Önemli, 4: Az önemli, 5: Hiç önemli değil

İş yerinden kaynaklanan iş kazalarının en önemli nedenlerinin sırasıyla ekipman yetersizliği, aydınlatma yetersizliği, çalışma ortamının düzensizliği olduğu kanaati daha yaygındır (Çizelge 7). Çalışma sonucunda iş yerinden kaynaklı iş kazalarının olma nedenleri içerisinde gösterilen yargılara katılımcıların çok önemli düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Çizelge 7. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kaynaklı kaza nedenleri

Seçenekler	Ortalama* ±Standart sapma
Ekipman (makine) yetersizliği	1,84±0,70
Aydınlatma yetersizliği	1,91±0,78
Düzensiz çalışma ortamı	1,93±0,80
Çalışma koşullarının uygun olmaması	1,96±0,79
Makinelere düzenli bakım yapılmaması	1,97±0,88
Yetersiz çalışma alanı	2,01±0,82
Koruyucu ekipman kullanım yetersizliği	2,04±0,89
Ergonomik şartların uygun olmaması	2,12±0,88
Çalışma ortamında ısınma yetersizliği	2,12±0,94
Yetersiz geçitler (yol)	2,22±0,96
Bina yetersizliği	2,26±0,95
Kötü zemin	2,33±1,13
Uyarı sisteminin bulunmaması	2,48±1,25
Merdiven korkuluğu bulunmaması	2,52±1,34

*1: Kesinlikle önemli, 2: Çok önemli, 3: Önemli, 4: Az önemli, 5: Hiç önemli değil

Katılımcıların büyük çoğunluğu iş kazalarının önlenmesi için eğitim, koruyucu ekipman eksikliklerinin giderilmesi ve iş yükünün azaltılması gerektiği görüşündedir

(Çizelge 8). Çalışma sonucunda iş kazalarının önlenmesi için nelerin yapılması ile ilgili gösterilen yargılara katılımcıların önemli düzeyde katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Çizelge 8. Adana ilindeki mobilya işletmelerinde iş kazalarının önlenmesi için yapılması gerekenler

Seçenekler	Ortalama*±Standart sapma
Eğitim verilmeli	1,46±0,65
Kişisel koruyucu ekipman kullanılmalı	1,72±0,78
İş yükü azaltılmalı	1,77±0,82
İşletmedeki ara yollar ve geçitler işçi miktarına ve malzeme hareketine uygun olarak düzenlenmeli	1,78±0,79
Sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarına uygun makine ve tezgahlar seçilmeli	1,81±0,68
Çalışma ortamı düzeni sağlanmalı	1,84±0,70
Herkes kendi işi ile meşgul olmalı	1,85±0,80
İş monotonluğu önlenmeli	1,89±0,82
Motivasyon artırıcı çalışmalar yapılmalı	1,89±0,76
İş sağlığı ve güvenliği uzmanı bulundurulmalı	2,03±0,93
Gerekli ergonomik şartlar tespit edilmeli ve uygulanmalı	2,03±0,83
Düzenli olarak işletmede risk analizi yapılmalı	2,05±0,92

*1: Kesinlikle katılıyorum, 2: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle katılmıyorum

3.5. İş Yerinin Değerlendirilmesi

Katılımcılar çalışma saatleri ve dinlenme saatlerinin yönetmeliklere uygun olduğunu ve işveren tarafından çalışanlara kişisel koruyucu ekipman verildiğini belirtmişlerdir (Çizelge 9). Çalışma sonucunda işyerinin değerlendirilmesi ile ilgili gösterilen yargılara katılımcıların çoğunlukla katıldıkları sonucuna varılmıştır.

Çizelge 9. Adana ilindeki mobilya işletmelerinin değerlendirilmesi

Seçenekler	Ortalama*±Standart Sapma
Çalışma saatleri ve dinlenme saatleri yönetmeliklere uygundur.	2,38±1,15
İşveren tarafından çalışanlara yeterince kişisel koruyucu ekipman verilmektedir.	2,42±0,91
İş kazalarının önlenmesi amacıyla yeterli güvenlik önlemleri bulunmaktadır.	2,80±0,94
İşveren tarafından çalışanlara verilen kişisel koruyucu ekipmanların düzenli olarak kullanımı denetlenmektedir	2,96±1,12
İşletmede olası iş kazasına karşı alınan tedbirler yeterlidir.	3,07±1,09
İşletmede risk analizi düzenli olarak yapılmaktadır.	3,16±1,07
İşletmede iş kazası ile ilgili düzenli olarak eğitim verilmektedir.	3,39±1,14
İşletmede iş sağlığı ve güvenliği uzmanı görev yapmaktadır.	3,58±1,17

*1: Her zaman, 2: Genellikle, 3: Bazen, 4: Nadiren, 5: Hiçbir zaman

4. Sonuç ve Öneriler

En çok iş kazasının gerçekleştiği bölümlerden biri üretimdir. Üretim bölümünde çalışanlara iş kazası ile ilgili düzenli olarak eğitim verilmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır. Böylece çalışan sayısının ve iş kazasının gerçekleşme oranının en fazla olduğu bölümde iş kazalarının önüne geçilebilir.

Ayrıca iş kazalarının önlenmesinde en önemli etkenlerden biri olan koruyucu ekipman kullanım oranı arttırılmalı, koruyucu ekipman kullanımı konusunda çalışanlar bilinçlendirilmelidir.

Kaynaklar

- Arpat, B. 2015. İş Güvenliği Kültürünün İş Kazalarına Etkileri: Metal Sektörü-Denizli İli Örneği, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Camkurt, M. Z. 2007. İşyeri Çalışma Sistemi ve İşyeri Fiziksel Faktörlerinin İş Kazaları Üzerindeki Etkisi, TÜHİS İş Hukuku ve İktisat Dergisi, 20(6), 21(1): 80-106.
- Çolak, M., Çetin, T. 2017. Approach of students to Occupational Health and Safety in Furniture Industry, Press Academia Procedia, 3: 723-728.
- Gedik, T., İlhan, A. 2014. Sakarya İli Mobilya İmalatçılarında İş Sağlığı ve İş Güvenliği Üzerine Bir İnceleme, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 15: 123-129.
- Gençer, E. 2014. Kalite Yönetim Sistemi İle İş Sağlığı ve İşçi Güvenliği Yönetim Sisteminin İmalat Sektöründe İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Etkisinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- İlhan, A., Koşar, G., Karapınar, A., Gedik, T. 2013. Sakarya İli Mobilya İmalatında İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Ortaya Çıkış Nedenlerinin Analizi. Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 13(2): 202-210.
- Kalaycı, Ş. 2010. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kıratlı, N. 2015. Döküm Sektöründe Çalışan İşçilerin İş Kazası Geçirme Durumu ve Etkileyen Risk Faktörleri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kurt, Ş. 2002. İş Kazalarının Analizi ve Küçük Ölçekli Mobilya Sanayii İşletmelerinde Uygulanması. Trabzon İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Özdamar, K. 2002. Paket Programlar İle İstatiksel Veri Analizi, Kaan Kitabevi.

SPSS Institute Inc. 2003. SPSS Base 12.0 User's Guide, 703 p.

URL-1. Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019. 5510 Sayılı Kanunun 4-1/A Maddesi Kapsamındaki Sigortalılardan İş Kazası Geçiren ve Meslek Hastalığına Tutulan Sigortalı Sayılarının Ekonomik Faaliyet Sınıflamasına ve Cinsiyete Göre Dağılımı-2017 Yılı Verileri.

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yillikleri
[Erişim Tarihi: 08.05.2019]

URL-2. Sosyal Güvenlik Kurumu, 2019. 5510 Sayılı Kanunun 4-1/A Maddesi Kapsamındaki Sigortalılardan Yıl İçinde İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sonucu Ölenlerin Ekonomik Faaliyet Sınıflamasına ve Cinsiyete Göre Dağılımı-2017 Yılı Verileri.

http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yillikleri
[Erişim Tarihi: 08.05.2019]

Uysal, B. Özçiftçi, A., Kurt, Ş. 2005. Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli Mobilya İmalat İşletmelerinde Meydana Gelen İş Kazalarının Analizi. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 18(3): 439-451.

Yamane, T. 2001. Temel Örnekleme Yöntemleri, Çeviri. Çevirenler; Esin, A., Aydın, C., Bakır, M.A., Gürbüzel, E. Birinci Basım, İstanbul, Türkiye: Literatür Yayınları, ss. 53.

Zor, M., Yazıcı, H., Karakavuz, H. 2017. Mobilya İmalatçılarında İş Güvenliği Algısı Üzerine Bir İnceleme: Zonguldak İli Örneği. İleri Teknoloji Bilimleri Dergisi, 6(3): 1143-1151.

Çocuk Oyun Alanlarının İlkokul Öğrencilerinin Gelişimi Üzerine Etkilerinin Araştırılması: Düzce Cumhuriyet İlkokulu Örneği

Investigation of Effects of Children's Playgrounds on the Development of Primary School Students: The Case of Düzce Cumhuriyet Primary School

Mustafa Erten¹, Zeki Demir¹

Öz

Bu çalışmada oyun gruplarının ilkökul çağındaki çocuklar tarafından kullanım süreleri ve çocukların gelişimine olan etkileri Düzce Cumhuriyet İlkokulu öğrencilerinden yapılan örneklemelerle okulun yanında bulunan parkta belirlenmiştir. İlkokul çağındaki çocukların sınıflara göre oyun oynama türleri farklılık göstermekte, grup oyunları oynama süresi fazla olan çocukların derslerinde daha başarılı ve sosyal yanlarının daha iyi geliştiği belirlenmiştir. Ayrıca bireysel oyunları tercih eden çocukların tartışmaya daha meyilli oldukları gözlemlenmiştir. Sonuç olarak çocukların yaşları ilerledikçe parklarda tasarlanan oyun tiplerine bağlı kalmak yerine kendilerinin kurguladıkları oyunları oynamaya başladıkları ve bu nedenle de park alanları tasarlanırken çocukların yaratıcılığına imkân tanıyacak şekilde alanlar ayrılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk oyun elemanı, Oyun Alanı, oyun tepesi, ilkökul

Abstract

In this study, the use periods of playgroups by primary school children, and their effect on the development of children were determined for the playground in the park next to the Düzce Cumhuriyet Primary School with students sampled from the school. Type of playing of primary school children varies by the class of children, and children who have more time to play group games demonstrate greater success in their courses and social skills. It was also observed that children who prefer individual games are more prone to debating. As a result, as children become older, they start playing the games that they themselves construct instead of playing with the types of plays designed in the parks. Therefore, it is recommended that playgrounds in the park are designed to take into account of children's creativity.

Keywords: Children Play equipment, Play area, Play mound, Primary school

1. Giriş

Oyun, çocukların isteyerek içinde buldukları, belli bir amacı, konusu, kuralı olan veya kuralı olmayan, ancak çocukların fiziksel, duygusal, zihinsel, sosyal olarak tüm gelişim süreçlerini destekleyen ayrıca hayatın bir parçası olan çocukların keyif aldıkları bir süreçtir (Tekkaya, 2001; Yörükoğlu, 2002; Akkühah, 2008). Bozkaya (1992)'ye göre

oyun çocukların içinden gelen bir dürtü ve davranış çokluğu olarak tanımlamaktadır. Oyun çocuğun kendisinin egemen olduğu gerçek dünyasıdır. Oyun çocukların dili ve etkili anlatım yoludur. Çocuklar oyun oynarken hayal yâda gerçek dünyada olabilir ancak işledikleri konular gerçektir. Bühler ve Hetzer (1935)'in yaptığı araştırmaya göre; çocukların oyun oynama süresi iki aylık dönemden okul çağına kadar giderek artmaktadır. Fakat eğitim döneminin başlaması ile bu süre azalmaktadır. Diğer taraftan çocuk büyüdükçe hem oynadığı oyunların çeşitlendiği hem de dış mekân oyunlarının iç mekân oyunlarına tercih edildiği görülmektedir. Oyunlar genel olarak oynadıkları yere göre iç mekân ve dış mekân oyunları, etkileşime göre bireysel, grup, işlev, hayal ve küme oyunları olarak sınıflandırıldığı gibi araç kullanılan ve kullanılmayan oyunlar olarak ta sınıflandırılmaktadır (Sun ve Seyrek, 2006). Çocuklar oyun oynamak için 0-6 yaş arasında ev veya ev çevresindeki yakın alanları tercih ederken, altı yaşından itibaren özgürce oyun oynayabilecekleri çocuk oyun alanlarının bulunduğu park alanlarına doğru yönelim göstermektedirler (Anonim, 2006). Parklar ve çocuk oyun alanları kent sakinlerinin dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarının gidermede en önemli mekanlar olmasına rağmen Türkiye'de özellikle son 70 yıldır süregelen hızlı ve çarpık kentleşme sürecinde bu alanlara yeteri kadar önem verilmediği görülmektedir. (Özgen ve ark., 1994; Yücel ve Yıldızcı, 2006). Çocuk oyun alanları, çocukların oyun oynamasını, bir arada olmasını, sosyalleşmesini, psikolojik ve fiziksel gelişimine katkı sağlamaktadır. Bu alanlar içerisinde farklı oyun donatılarını barındıran ve oyunun amacına yönelik biçimde tasarlanmış mekânlardır (Yücel, 2005). Çocuk oyun alanları, çocukların kendilerini iyi hissetmesini sağlayarak, duygusal algılarını ve iletişim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Shackell ve ark., 2008). Çocuklar bu oyun alanlarında vücudunu kullanmayı, tehlikeleri tanımayı ve bu tehlikeler ile başa çıkmayı öğrenmektedirler. Ayrıca bu ortamlar çocukların çevresi ile olan iş birliğini, dayanışma duygusunun gelişimine, yoğunlaşma yeteneğini ve yaratıcılık gücünü arttırmaktadır (Özgenç ve ark., 1994). Oyun, çocuğun temel gelişimini destekleyen bir etkinlik olmasına rağmen başlangıçta boş zamanı değerlendirme olarak görülmektedir. Oyun Plato, Rousseau, Locke, Montessori ve Dewey gibi düşünürlerin yaklaşımları sonucunda eğitim programlarının temelini oluşturduğu vurgulanarak çocukların öğrenmesinde ve gelişiminde etkili eğitim aracı olarak kabul edilmektedir (Isenberg ve Jalongo, 1997; Pehlivan, 2005). Çocuğun oyun seçiminde cinsiyet, yaş, sosyo ekonomik yapısı, sağlık durumu, iklim, çocuğun gelişim seviyesi, kitle iletişim araçları, oluşturabildikleri arkadaş sayısı, yaşadıkları ortamdaki kültür belirleyici bir etkiye sahiptir. Açık mekânlardaki

çocuk oyun alanları fiziksel aktiviteleri teşvik etmesi yönüyle çocuk sağlığına olumlu yönde etki etmektedir. Çocuklar dış mekânda yer alan çocuk oyun alanları aracılığıyla doğa ile oluşturacakları etkileşimlerin sonucunda doğayı algılama ve anlama bilinçleri gelişmektedir (Dicle, 2011). Seçilen oyun türü, seçilen oyun mekânın ve oyun araçlarının özellikleri çocuğun gelişimini farklı düzeylerde etkilemektedir (Cihangiroğlu, 1994; Bal, 2005).

Oyun alanlarında oynanan oyunlar, çocukların güneş ışığından, temiz havadan yararlanmasını sağlamakla birlikte; oyun yoluyla yapılan hareketler sindirim, solunum, boşaltım işlevlerinin düzenlenmesinde ve terleme yoluyla vücutta bulunan zehirli maddelerin dışarıya atılmasında etkili olmaktadır (Erdem, 2003). Bisiklete binme, ip atlama ve tırmanma gibi daha fazla enerji tüketilen oyunların tekrarlanması çocuklarda kas gelişimini hızlandırmakta ve el, göz ve diğer organlar ile olan koordinasyonunu da artırmaktadır (Uluğ, 2007).

Walder ve Freud gibi Psikoanalitik kuramcılar oyunun çocuğun üzerinde bulunan endişeyi hafifletici bir etkisi olduğunu göstermişlerdir. Ayrıca oyunu gerçek baskıdan, gerilimden, çatışmadan kurtulmanın yanı sıra mutlu olmayı sağlayan aktiviteleri tekrarlama ve yasaklanan duyguların ifade edilebilmesi olarak tanımlamaktadırlar. Çocuklar oyun yoluyla gerçek yaşamlarında ifade edemedikleri durumları yâda başkaları ile paylaşamadıkları olumsuz duygularını oyunlarına sembolik biçimde yansıtarak ifade edebilir (Bektaş, 2004).

Oyun özellikle çocuğun ilgi alanlarının ve yeteneklerinin farkına varmasını sağlamaktadır. Oyun deneme-yanılma ve taklit yöntemiyle çocukların gerçeği bulmasını sağlayarak çocuğun hayata hazır hale gelmesine yardımcı olmaktadır. Çocuklar oyun yoluyla çevresindeki toplumu tanır, farklı sosyal yolları deneme imkânı bulur ve gelecekteki rollerine önceden hazırlanma fırsatı elde eder. Oyun ayrıca çocuğun arkadaşları ile iş birliği yapmasını, sorumluluk almasını ve paylaşmayı öğretmekle birlikte duygudaşlık kurma, arkadaşlarını anlama ve tanıma yeteneklerini geliştirmektedir (Similansky, 1990; Kohler ve Strain, 1993; Uluğ, 2007).

Çocuklar oyun sırasında çevresinde olanları algılama, oyun sırasında oluşan problemleri kendileri çözme imkânı sağlamaktadır. Ayrıca oyun oynayan çocukların oyunda başarıyı yakalamak için belli bir strateji geliştirmeye çalışmaları zihinsel gelişimine katkı sağlamaktadır (Anonim, 2005). Çocuk oyun ile birlikte okul öncesinde ve okul döneminde öğrendiklerini uygulama ve geliştirme imkânı bulmaktadır. Değişik

elemanlarının birbiriyle karşılaştırılması sonucunda düşünme ve fikir üretme yeteneğini uygulayarak geliştirme fırsatı bulabilmektedir (Cihangiroğlu, 1994).

Çocukların birlikte oynadıkları oyunlarda birbirleri ile iletişim içinde olmaları gerekir. Aralarındaki karşılıklı iletişim çocukların kendilerini ifade etme ve arkadaşını anlamak zorunluluğu dilin gelişmesine katkı sağlamaktadır (Anonim, 2005). Oyun çocuğa kendini ifade edebilmesini, yeteneklerini fark edebilmesini, içindeki yaratıcılık potansiyelini kullanabilme imkânı sağlar. Oyun çocuğun sosyal, duygusal, dil, zekâ ve vücut becerilerini geliştirebilmesi için bir araçtır (Dinç, 1993). Bazı çocuk doktorları ve psikologlara göre, dış mekânlardaki oyun alanlarından yoksun olarak sadece kapalı alanlarda oyun oynayan çocuklar fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim özelliklerinin daha az geliştiğini belirtmiştir. Açık oyun alanlarında oyun oynama fırsatı bulan çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişim özelliklerinin daha iyi geliştiği belirtilmiştir. Bu sebeple NSPCC (Çocukları Şiddetten Koruma Ulusal Birliği) yerel yönetimlere çocukların içerisinde güvenli bir şekilde oynayabilecekleri, iyi tasarlanmış parklar oluşturmaları konusunda çağrıda bulunmaktadır (Simonon, 2000).

2. Materyal ve Yöntem

Çalışma Düzce İli Çamlıevler Mahallesindeki Cumhuriyet İlkokulu yanında bulunan park alanında Cumhuriyet ilkokulunda okuyan öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir (Şekil 1).



Şekil 1. Düzce Cumhuriyet İlkokulu yanındaki çocuk parkının konumu

Çalışmanın bu okulda gerçekleştirilme nedeni; Yakınındaki parkın farklı oyun tiplerini oynamaya altyapı ve mekân olarak müsait olmasıdır (Şekil 2).



Şekil 2. Düzce Cumhuriyet İlkokulu yanındaki çocuk parkı ve oyun alanları

Park içerisinde kaydırak, salıncak, tahterevallı, zıp zıp ve salıncığın yer aldığı kum havuzu, yapay bir şelale, basketbol sahası, gazebolar, oturma birimleri, spor aletleri, yürüyüş yolları, geniş çim alanlar yer almaktadır. Çalışma 2017 yılı Mayıs ayı içerisinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler sınıflar halinde bir ders saati (40 dk) parkta oynamaları için serbest bırakılmıştır. Çocuklar bir ders saati (40 dk) boyunca öğretmenleri tarafından uzaktan gözlemlenerek video ve fotoğraflar ile kayıt altına alınmıştır. Daha sonra video görüntüleri ve fotoğraflardan yararlanarak öğrencilerin oyun tiplerine göre geçirdikleri süreler önceden hazırlanmış olan matbu anket formlarına aktarılmıştır. Çocukların bu süre içerisindeki davranışlarını ölçmek için dört bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anketin ilk bölümünde çocuğun ailesinin demografik yapısını ölçen sorular yer almaktadır. Anketin ikinci kısmına çocuğun oynadığı oyun türü ve kullandığı aletlerinin kullanım süresi kaydedilmiştir. Üçüncü bölümde ise çocuğun arkadaşları ile ilişkisi, oyunlar içerisindeki rolü, oyunlara katılımı, oyunlardaki becerisi, oyun içerisindeki durumu hakkında bilgiler ölçülmeye çalışılmıştır. Dördüncü bölümde ise çocukların okuldaki öğrenim başarısına ait bilgiler bulunmaktadır. Anket formunda oyun oynama sürelerini ölçerken beşli likert tipi ölçek kullanılmıştır. 1.00=0 dakika, 2.00=1-10 dakika, 3.00=11-20 dakika, 4.00=21-30 dakika, 5.00=31-40 dakika şeklinde kabul edilerek anket doldurma işlemi gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin derslerdeki başarısını ölçmede beşli likert tipi ölçek kullanılmış ve anket üzerinde 1.00=başarısız, 2.00=düşük seviye, 3.00=orta seviyede, 4.00=iyi seviyede, 5.00=çok iyi seviyede olduğunu göstermektedir. Ayrıca farklı sınıftaki öğrencilerin oyun tipi tercihleri ve öğrencilerin oyun tercihleri ile derslerindeki başarı arasındaki ilişki ANOVA testi ile karşılaştırılmıştır.

3. Bulgular

Katılımcıların yaklaşık %55'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Ankete en yoğun katılım %36'lık oran ile ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Öğrencilerin yaklaşık %73'ü orta seviye gelire sahip ve %57'sinin sadece babalarının çalışmaktadır. Öğrencilerin yaklaşık %90'nın anne ve babasının birlikte yaşadıkları belirlenmiştir. Ankete katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim seviyesinin çoğunlukla üniversite düzeyinde olduğu belirlenmiştir (Çizelge 1).

Çizelge 1. Katılımcıların Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikler	Değişkenler	Oran%
Cinsiyet	Erkek	55,0
	Kız	45,0
Sınıf	1. Sınıf	26,0
	2. Sınıf	36,0
	3.Sınıf	16,0
	4.Sınıf	22,0
Ailenin ekonomik durumu	Düşük	18,2
	Orta	72,7
	Yüksek	9,10
Ailenin çalışma durumu	Her ikisi çalışıyor	37,3
	Baba çalışıyor	57,3
	Anne ev hanımı	5,40
Ailenin durumu	Anne ve Baba birlikte	90,9
	Anne ve baba ayrı	9,10
Annenin eğitim durumu	İlkokul	30,0
	Ortaokul	16,4
	Lise	21,8
	Üniversite	31,8
Babanın eğitim durumu	İlkokul	22,7
	Ortaokul	15,5
	Lise	25,5
	Üniversite	36,3

Farklı sınıflardaki öğrencilerin oyun tipi tercihleri ve oyun gruplarını kullanımları verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre; grup oyunlarını oynama süresi, bireysel oyunları oynama süresi ile sınıflar arasında ($P \leq 0,05$) olduğu için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İkinci ve dördüncü sınıf öğrencileri birinci sınıf öğrencilerine göre grup oyunlarını daha çok oynadığı görülmektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin ikinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha çok bireysel oyun oynadıkları görülmektedir. Analiz üçüncü sınıf ile ilişki göstermediği için diğer sınıflar ile arasında

fark olup olmadığı söylenememektedir. Bireysel oyunları oynama süresinin en fazla birinci sınıflarda olduğu belirlenmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. Öğrencilerin Sınıflara Göre Oyun Oynama Sürelerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Sorular	Gruplar	Süreler	Standart Sapma
Grup oyunlarını oynama süresi (dakika)	1. Sınıf	3,5357	0,57620
	2. Sınıf	4,4500	0,93233
	3. Sınıf	3,0000	1,28338
	4. Sınıf	4,2500	1,11316
Bireysel oyunları oynama süresi (dakika)	1. Sınıf	3,5357	0,57620
	2. Sınıf	2,4500	0,74936
	3. Sınıf	3,1667	1,09813
	4. Sınıf	2,3750	1,05552
Oyun gruplarını kullanma süresi (dakika)	1. Sınıf	3,5357	0,57620
	2. Sınıf	3,1500	1,54505
	3. Sınıf	2,7778	1,30859
	4. Sınıf	3,5217	1,34400

Öğrencilerin derslerindeki başarıları değerlendirilirken tüm derslerdeki başarı düzeyleri ve karne notları dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre; grup oyunlarını oynama süresi ile derslerdeki başarı arasında ($P \leq 0,05$) olduğu için grup oyunları oynama süresi fazla olan çocuğun derslerdeki başarı düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. Dersteki Başarısına Göre Oyun Oynama Sürelerinin Ortalamaları ve Standart Sapmaları

Sorular	Dersteki Başarısı	Süreler	Standart Sapma
Grup oyunları oynama süresi (dakika)	1.00	2,5000	0,70711
	2.00	2,8750	1,3562
	3.00	3,3846	1,1209
	4.00	4,0323	1,11007
	5.00	4,2927	1,05461
Bireysel oyunları oynama süresi (dakika)	1.00	3,0000	1,41421
	2.00	3,2500	1,28174
	3.00	2,8462	0,80064
	4.00	2,5484	0,67521
	5.00	2,5122	1,00304
Oyun gruplarını kullanma süresi (dakika)	1.00	3,5000	0,70711
	2.00	2,6250	1,30247
	3.00	2,8462	0,89872
	4.00	3,1613	1,26746
	5.00	3,3250	1,55889

Çocukların grup oyunlarını oynama süresine bağlı olarak oyunlardaki yönlendirme ve liderlik özelliği, oyunlarda arkadaşlarına karşı nezaketi, oyunlarda kendisine olan güveni, oyun esnasındaki sorun çözme becerisi, dürüstlüğü, sonuç tahmin etme becerisi, iletişim kurma becerisi, kendini ifade etme yeteneği, bilgiyi kavrama ve saklama becerisi, arkadaşları ile paylaşımı, arkadaşları ile iş birliği yapma özelliği, bekleme ve sabretme özelliği, plan yapma becerisi, karar verme becerilerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. Düzce Cumhuriyet İlkokulundaki Çocukların Psikososyal Özellikleri ile Oyun Davranışları ve Oyun Gruplarını Kullanımları Arasındaki İlişki

Sorular	Grup oyunlarını oynama süresi (dakika)	Bireysel oyunları oynama süresi (dakika)	Oyun grubunu kullanma süresi (dakika)
Oyunlardaki yönlendirme ve liderlik özelliği	0,587***	-0,266**	0,282**
Oyunlardaki arkadaşlarıyla tartışma durumu	0,144	0,209*	0,229*
Oyunlarda arkadaşlarına karşı nezaketi	0,330***	-0,229*	-0,002
Oyunlarda kendisine olan güveni	0,517***	-0,246*	0,209*
Arkadaşlarına kötü davranış sergileme eğilimi	0,058	0,001	0,102
Oyun esnasındaki sorun çözme becerisi	0,501***	-0,210*	0,237*
Dürüstlüğü	0,391***	-0,242*	0,022
Sonuç tahmin etme becerisi	0,453***	-0,031	0,308**
İletişim kurma becerisi	0,576***	-0,308**	0,224*
Kendini ifade edebilme yeteneği	0,530***	-0,286**	0,158
Bilgiyi kavrama ve saklama becerisi	0,417***	0,182	0,095
Arkadaşları ile paylaşımı	0,613***	-0,372***	0,106
Arkadaşları ile işbirliği yapma özelliği	0,677***	-0,443***	0,179
Bekleme ve sabretme özelliği	0,384***	-0,216*	0,063
Plan yapma becerisi	0,504***	-0,192*	0,248*
Karar verme becerisi	0,495***	-0,140	0,253**

*P<0,05 , **P<0,01, ***P<0,000

Bireysel oyunlarda daha fazla zaman geçiren çocukların arkadaşları ile tartışmaya daha fazla eğilimli oldukları görülmektedir. Oyun gruplarını kullanan çocukların oyunlardaki yönlendirme ve liderlik özelliği, arkadaşları ile tartışma, kendisine olan güveni, sorun çözme becerisi, sonuç tahmin etme becerisi, iletişim kurma becerisi, plan

yapma becerisi, karar verme becerilerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Jansson (2008) oyun alanlarında bulunan donatı elemanlarının kalitesinin önemli olduğunu ve bu kalitenin yalnızca oyun alanlarındaki donatı elemanları bakımından yeterli görülmediği mekân ile donatı elemanı arasındaki uyumun da önemli olduğunu oyun alanlarının ağaçlık bölgelere yakın yerlerde olmasının oyunları zenginleştirdiğini belirtmiştir. Çalışmada belirtildiği gibi çocukların parklarda yalnızca oyun gruplarına değil bunun yanında boş alanlara ihtiyaç duydukları belirtilmektedir. Ayrıca bitkilerin yeteri kadar büyük olması durumunda çocukların saklambaç, dinlenme, atlama, tırmanma, ebeleme gibi oyunlarda kullanıldığını ortaya koymuştur (Acar, 2003). Günümüzde çocuk oyun alanlarının büyük çoğunluğu belirli kriterler doğrultusunda yetişkinler tarafından tasarlanan, kataloglardan seçilen standart malzemelerden ve çoğunluğu tek tip kullanım amacı olan oyun aletlerinden oluşmaktadır (Chamberlin, 1998). Bu oyun alanları genel olarak çocukların adele gelişimine, fiziksel gelişimine yönelik olup yaratıcılığın ya da becerilerin gelişimi göz ardı edilmektedir. Ayrıca tasarlanan bu oyun alanları genel olarak toplu oyunların oynanmasını teşvike yönelik olarak kurgulanmamıştır (Ergen, 2000). Fakat grup oyunlarını tercih eden çocukların sosyal faaliyet ve oyunlarda daha iyi performans gösterdikleri görülmektedir (Similansky ve Shefatya 1990, Farmer-Dougan ve Kaszuba 1999). Darwish ve ark. (2001)'de yapmış olduğu bir araştırmada iletişim becerilerine sahip olan çocukların diğer çocuklara göre daha az saldırgan hareketlerde buldukları, işbirliği, paylaşma ve uzlaşma gibi pozitif tutum ve davranış gösterdikleri sonucuna varılmıştır (Erwin, 2000; Schaefer ve ark, 2004; Bierman, 2005; Denham ve Weisberg, 2005; Özbey, 2009; Akduman, Günindi ve Türkoğlu, 2015). Bir araştırmada taklit oyunları çocukların işbirliği yeteneklerini geliştirmeye katkı sağladıkları belirtilmiştir (Diamond Campbell, ve ark., 2007). Elde edilen sonuçlar sonucunda grup oyunları oynama süresi arttıkça çocukların işbirliği yeteneği arttığı görülmüştür. Yapılan bir başka çalışmada tek başına tekrarlayıcı oyun oynayan çocuklarda öfke ve saldırganlık seviyelerini düzenlemede zorlandıkları ve kimliklerini tam olarak oturtamadıklarını sonucuna varılmıştır (Schwartz, ve ark., 2000). Araştırmada elde edilen sonuçlar yapılan çalışmadaki bireysel oyun oynama süresi ile arkadaşlarıyla tartışma durumu arasında benzerlik göstermektedir. Newton ve Jenvey (2011) yaptıkları çalışmalarında sosyal oyun oynayan çocukların sosyal yeterliliği ile sosyal oyun arasında pozitif ilişki bulmuşlardır. Şimdiki çalışmada da çocukların olumlu sosyopsikolojik özellikleri ile grup oyunlarına eğilimleri arasında olumlu yönde bir ilişki olduğundan yukarıda

belirtilen çalışma sonuçları ile şimdiki çalışmada elde edilen sonuçlar benzerlikler göstermektedir. Rubin ve Coplan (2010)'da akranları arasında sosyal beceriler daha yüksek olan çocukların, kendini ifade edemeyen utangaç çocuklara oranla akranları tarafından daha çok tercih edildikleri gözlemlenmiştir. Kiesner (2002)'i küçük yaşlarda yalnız oyun oynamayı tercih eden çocukların akranları arasında dışlandıklarını ve anksiyete problemleri yaşadıklarını belirtmiştir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre bireysel oyunlar yerine arkadaşları ile grup oyunları oynama süresi fazla olan çocukların sosyal özelliklerinde de artış olduğu görülmektedir. Çocukları bireysel oyunlara yönlendiren oyun gruplarından ziyade parklarda gruplar şeklinde oynayabilecekleri oyun grupları ya da yeşil alanlar oluşturulmalıdır.

4. Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin yaşları ilerledikçe grup oyunları oynama eğilimlerinin artış gösterdiği ve grup oyunlarının oynama süresi arttıkça da derslerdeki başarılarının arttığı belirlenmiştir. Bireysel oyunları ise daha çok birinci sınıf öğrencilerinin oynadığı görülürken, sınıf düzeyi ilerledikçe bireysel oyun oynama düzeyinin düştüğü belirlenmiştir. Bu oyun gruplarının yer aldığı alanlar tüm çocukların kaliteli oyun oynamaları için yeterli olmadığı görülmektedir. Oyun gruplarının çevrede yer alan yeşil veya açık alanların üst sınıf çocuklar tarafından kendi oyunlarını kurmaları için tercih edildiği görülmektedir. Çocukların oynaması için ayrılan açık alanların alan için tasarlanan oyun tiplerinin yanında yaratıcılığa bağlı olarak çocukların kendi oyunlarını kurabilmelerine de imkân tanınmalıdır.

Kaynaklar

- Acar, B. 2003. Çocuk oyun alanlarında kullanıcıların bitki tercihlerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Trabzon kenti örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Trabzon.
- Akduman, G., Günindi, Y., Türkoğlu, D. 2015. Okulöncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 8(37): 673-683.
- Akkülâh, A. T. 2008. Oyun alanları güvenlik standartlarının araştırılması ve Nene Hatun parkı örneğinde irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Anonim, 2005. Nevşehir 3 No'lu sağlık ocağı internet sitesi.

- www.geocities.com/nevsehir3nolu/oyunlar.htm. (Erişim Tarihi: 05.05.2007).
- Anonim, 2006. Çocuk Oyun ve Spor internet sitesi. <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=83&id=144> (Erişim tarihi: 15.10.2018).
- Bal, A. 2005. Zonguldak kenti yeşil alan sistemindeki çocuk oyun alanlarının durumunun peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Bektaş, Y. 2004. İlköğretim çağındaki çocukların çocuk oyun alanlarından beklentilerinin belirlenmesi üzerinde bir araştırma: Ankara-Çankaya örneği. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bierman, K.L. 2005. Peer rejection. Devoplopmental process and invertention strategies. The guilford press, USA.
- Bozkaya, J. 1992. Çocuğun oyun mekânları için olanakların araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Trabzon.
- Bühler, C., Hetzer, H. 1935. Testing children's development from birth to school age. New York, Farrar&Rinehart.
- Chamberlin, A.O. 1998. Toplu konut alanları ile kent parkları içerisindeki çocuk oyun alanlarının karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Cihangiroğlu, C. 1994. Çocuk oyun alanlarındaki oyun aletlerinde uyulması gereken kriterler üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Coplan, R.J., Rubin, K.H. 2010. Social withdrawal and shyness in childhood: History, Theories, Definitions, & Assessments. <https://www.researchgate.net/publication/286178832> (Erişim Tarihi: 12.03.2016).
- Darwish, D., Esquivel, G.B., Houtz, J.C., Alfonso, V.C. 2001. Play and social skills in maltreated and non-maltreated preschoolers during peer interactions. *Child Abuse and Neglect*, 25: 13-31.
- Denham, S. A., Weisberg, R.P. 2005. Social-Emotional Learning in Early Childhood. Chesebrough, E., King, P., Bloom, M., Gullotta, T.P. (Ed.). A Blueprint for the Promotion of Pro-Social Behavior in Early Childhood. p.13-51. Springer-Verlag, New York.

- Diamond, D.M., Campbell, A.M., Park, C.R., Halonen, J., Zoladz, P.R. 2007. The temporal dynamics model of emotional memory processing: A synthesis on the neurobiological basis of stress-induced amnesia, flashback and traumatic memories, and the Yerkes–Dodson law. *Neural Plasticity*. Article ID 60803.
- Dicle, O. 2011. Çocukların açık-yeşil alan kullanım desenlerinin belirlenmesi: Çayyolu örneği. Ankara Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri: 09B4347012.
- Dinç, H. 1993. Çocuk oyun işlevi ve öğeleri. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Erdem, Ö. 2003. Okul öncesi eğitim birimlerinde dış mekân tasarım ilkeleri. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ergen, S. 2000. Sokakların çocuk oyun alanı olarak kullanılabilirliğine ilişkin bir yöntem denemesi: Süleymaniye örneği. Yüksek Lisans Tezi, İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehircilik ve Bölge Planlama, İstanbul.
- Erwin, P. 2000. Friendship in childhood and adolescence (Çocuklukta ve Ergenlikte Arkadaşlık). Çev. Osman Akınbay, Alfa Kitabevi, İstanbul.
- Farmer-Dougan, V., Katszuba, T. 1999. Reliability and validity of play-based observations: Relationship between the play behaviour observation system and standardised measures of cognitive and social skills. *Educational Psychology*, 19 (4): 429-440.
- Isenberg, J. P., Jalongo, R. M. 1997. Creative expression and play in early childhood. Merrill, Prentice Hall, U.S.A.
- Jansson, M. 2008. Children's perspectives on public playgrounds in two Swedish communities. *Children, Youth and Environments*, 18(2): 88-109.
- Kiesner, J. 2002. Depressive symptoms in early adolescence: Their relations with classroom problem behavior and peer status. *Journal of Research on Adolescence*, 12(4): 463-478.
- Kohler, F. W., Strain P. S. 1993. Teaching preschool children to make friends. *Teaching exceptional children*, 25: 41-43.
- Newton, E., Jenvey, V. 2011. Play and theory of mind: Associations with social competence in young children. *Early Child Development and Care*. 181(6): 761-773.

- Özbey, S. 2009. Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğinin (PKBS-2) geçerlik ve güvenilirlik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özgen, Y, Özgünç, İ. M. 1994. Çocuk Oyun Bahçelerinde Tasarım Sorunları. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 44 (1-2): 101-104.
- Pehlivan, P. 2005. Oyun ve öğrenme. Anı Yayıncılık, Ankara.
- Schaefer, M., Korn, S., Smith, P.K., Hunter, S.C., Mora-Merchán, J.A., Singer, M.M., Van der Meulen, K. 2004. Lonely in the crowd: Recollections of bullying. *British Journal of Developmental Psychology*, 22: 379-394.
- Schwartz, D., Dodge, K.A., Bates, J.E. 2000. Friendship as a moderating factor in the pathway between early harsh home environment and later victimization in the peer group. *Developmental Psychology*, 36, 646-662.
- Shackell, A. N., Butler, Doyle, P., Ball, D.J, 2008. Design for play: a guide to creating successful play spaces. The Department for Children, Schools and Families (DCSF) and the Department for Culture, Media and Sport (DCMS).
- Simonon, L. 2000. Permaculture playgrounds. *Playlines*. 8(21).
- Similansky, S. 1990. Sociodramatic play: Its relevance to behavior and achievement in school, in children's play and learning. Klugman, E. and Similansky, S. (Eds.). N.Y. Teacher's College Press, pp. 1842.
- Similansky, S., Shefatya, L. 1990. Facilitating Play. Psychosocial & Educational Publications, Gaithersburg, MD.
- Sun, M., Seyrek, H. 2006. Çocuk ve oyun. Ankara.
- Tekkaya, E. 2001. Tasarlanmış çocuk hakları: Ankara çocuk oyun alanları. *Millî Eğitim Dergisi*, 151, 2537.
- Uluğ, H. 2007. Kuzey Adana'daki çocuk oyun alanlarının bitki seçimi yönünden irdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yörükoğlu, A. 2002. Çocuk Ruh Sağlığı. Çocuğun kişilik gelişimi, eğitimi ve ruhsal sorunları. Özgür Yayınları, İstanbul.
- Yücel, G.F. 2005. Çocuk Oyun Alanları Tasarımı. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 55(2): 99-110.
- Yücel, G. F., Yıldızcı, A. C. 2006. Kent Parkları İle İlgili Kalite Kriterlerinin Oluşturulması. *İTÜ dergisi/a mimarlık, planlama, tasarım*, 5(2): 220-230.

**Mersin Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından
Değerlendirilmesi****The Evaluation of Mersin City Squares In Terms of Landscape Architecture****Merve TORLAK GÜNERİ¹, Özgür YERLİ¹****Öz**

Bu araştırmada; Mersin Kent Merkezi'nde bulunan 5 adet meydanın kalite sınıflandırması açısından belirlenen 8 değerlendirme kriterine göre puanlanmış ve bu meydanların yer seçimi, donatıları vb. konuları açısından hangi sınıf meydan oldukları belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda; Cumhuriyet Meydanı'nın iyi, Mersin İdman Yurdu, Fenerbahçe, BJK 100. Yıl, Galatasaray Meydanlarının çok iyi meydan sınıfına girdiği belirlenmiştir. Dolayısıyla değerlendirilen 5 meydanın yer seçiminde ve tasarımında doğru kararlar verildiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Meydan, Kent, Peyzaj Tasarım, Mersin

Abstract

In this study, 5 squares were selected in Mersin City Center scoring from 8 views in the quality classification category and site selection of these Squares, equipment which class they are challenged in terms of subjects. In the results of working, Cumhuriyet Square good, Mersin İdman Yurdu, Fenerbahçe, BJK 100. Year, Galatasaray Squares very good is in the category.

Therefore, it was found that the correct decisions were made in the selection and design of the 5 squares evaluated.

Keywords: Square, City, Landscape Design, Mersin

1. Giriş

Meydanlar, sosyal, kültürel, siyasal ve ticari amaçlar için kullanılan, kentsel yaşamın geçtiği önemli bir kamusal alanlardır (Vardar, 1990).

Meydanlar geçmişten günümüze her dönemde, toplumlar için önem arz ettiğini görebilmekteyiz. Çünkü insanlar, şehirler gibi meydanlarda buldukları bölgelerin tarihi ya da yaşanmışlıklarını bünyelerinde barındırmaktadırlar. Toplanma, eğlenme, dinleme ve birçok aktiviteyi içinde bulunduran meydanlar Lynch (1960) tarafından kenti simgeleyen beş öğeden biri olarak tanımlanmıştır.

Kentsel kimliğin güçlendirilmesine ilişkin elemanlar konusunda her zaman ortak değerler ve toplumsal bir uzlaşma olduğuna inanan Lynch ilk olarak, "okunabilirlik" (legibility) kavramına odaklanmıştır (Lynch, 1960). Kimlik elemanları, kentsel algılama ve

kent imajının esas belirleyicileridir. Kimlik elemanlarını 5 farklı grupta toplamaktadır; Kent imajının en baskın elemanı olan yollar, kent silüetini ya da bölgeler arası geçişi netleştirilen sınırlar, kentin fiziksel özellikler sergileyen sanayi, konut, ticari vb. bölgeler, meydanlar, kavşaklar gibi yoğun etkinlik merkezleri düğüm noktaları, dikkat çekici obje ya da mekânlar odak noktalarıdır (Bağbaşı, 2010).

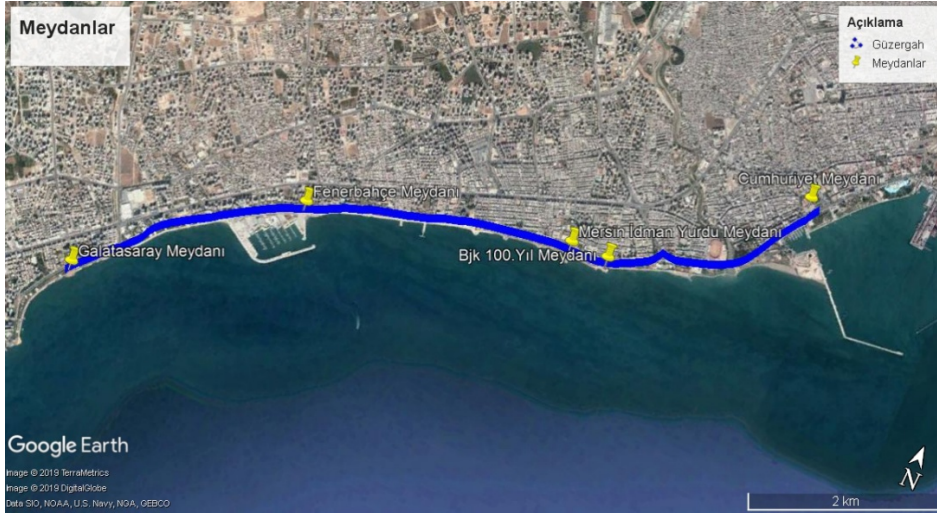
Kaliteli bir kentsel mekân “başarılı” kentsel mekândır. Başarılı kentsel mekânda ise aktivite, uyum zenginliği, estetik ve canlılık vardır. Orada yayalar için sonsuz hareket olanağı vardır ve mevsimlerin değişimi gözlemlenebilir (Elbi, 2009). Lynch (1960)’e göre kentsel mekânsal kaliteyi oluşturan elemanlar; mimari form, ölçek, özgün belirleyiciler (landmark), vistalar, açık alanlar ve yeşil alanlardır.

Relph ve Canter’e göre başarılı kentsel mekânlar üç gerekli elementi kombine etmelidirler: Fiziksel yapı (oluşum); kent görünümü (townscape), geçirgenlik, peyzaj (landscape), kent mobilyası vb.dir. Algılanan deneyim; okunabilirlik, algılanan işlevler, cazibe öğeleri vb.dir. Aktivite: yaya akışı, trafik akışı, davranış örüntüsü vb.dir. Canlılığı (vitality) sağlamak için sokaklarda ve diğer kentsel mekânlardaki olay ve aktiviteler programlanmalıdır. Başarılı kentsel mekânlar aktif bir sokak yaşamına sahip ve kendilerine özgü ritimleri olan mekânlardır (Bucaklı, 1999).

Çalışma için seçilen kent merkezindeki meydanlarda, meydanların çevresinde yer alan mekânların kurgusu, meydanların birbirleriyle olan ilişkileri, meydana niteliksiz işlevlerin yeniden kurgulanması, kullanıcıya yönelik mekânların üretilmesi, meydanın kullanım yoğunluğunun artırılmasına yönelik analiz ve saptamaların yapılması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışma alanı Mersin merkezde bulunan Cumhuriyet Meydanı, Mersin İdman Yurdu Meydanı, Beşiktaş Meydanı, Galatasaray Meydanı ve Fenerbahçe Meydanı’dır (Şekil 1). Mersin merkezinin, kuzeyi ve batısı Toros Dağları, Güneyi ise Akdeniz ile çevrilidir. Çalışmada Mersin’in merkez ilçelerindeki meydanlar seçilmiştir. Seçilen meydanlar Mersin Marina, Atatürk Evi, Taş Bina, Mersin Çarşısı, Soli gibi Mersin için önemli çekim noktalarına ve Adnan Menderes Bulvarı üzerinde bulunan yoğun ulaşım ağına yakındır. Çalışma için seçilen beş meydanın tarihi, fiziki, coğrafi, ekonomik, siyasi ve özellikle sosyal anlamdaki çeşitliliği genel kriterlerini oluşturma adına önem arz etmektedir. Diğer meydanlara ışık tutabilecek ölçütleri bünyesinde barındıran bu alanlar çalışma alanına konu olmuştur.



Şekil 1. Çalışma kapsamında seçilen Mersin Meydanları (Anonim, 2019)

Çalışma için seçilen meydanlar belirlenen 8 değerlendirme kriterine göre puanlanarak; puanlama sonuca göre 4 grup altında toplanmıştır (Çizelge 1). Verilerin toplanması ve değerlendirilmesinde Kaliforniya (Santa Barbara) ve ABD’de bazı kentlerinin rekreasyon planlamasında uygulanan ağırlıklandırılmış ölçütler yönteminden yararlanılmıştır.

Çizelge 1. Mersin Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesinde Kullanılan Kriterler

Değerlendirme Kriteri		Değerlendirmede Kullanılan Özellikler	Puanlama
1	Ulaşım	Birden Fazla Bulvar ya da Cadde ile bağlantılı (0-100 metre uzaklıkta)	3
		Çevresinden 0-15 dakika yoğunlukta toplu taşıma geçmesi	2
		Çevresindeki özel araç park alanı yoğunluğu (200 metre ve sonrası)	1
2	Büyüklik ve Yoğunluk	500 metrekare ve üzeri büyüklükte	3
		250 kişi ve üzeri kapasiteli meydan	2
		Çevresindeki Mimari Unsur sayısı 2 ve altındaysa (0-100 metre)	1
3	Bitki Ögesi	Ağaç ve Ağaççıklar bulunuyorsa	3
		Çalı ve Çalı grupları bulunuyorsa	2
		Yer örtücü ve çim alan barındırıyor	1
4	Su Ögesi	Deniz ya da Nehir bulunuyorsa	3
		Havuz ya da Süs havuzu bulunuyorsa	2
		Çeşme ya da herhangi bir su ögesi varsa	1
5	Kent Mobilyaları	Amfi Tiyatro ya da Heykel varsa	3
		Pergola, Kamelya, Bank, çöp kutusu, vb. kent mobilyaları varsa	2
		Aydınlatma elemanları varsa	1
6	Yeşil Alanlarla Bağlantı	Yeşil Kuşak içindeyse	3
		Yeşil Yol içindeyse	2
		Kent Parkları içindeyse	1
7	Alan Kullanımları	Kamu ve Kültür Alanı yakınındaysa (0-500 metre)	3
		Ticaret Alanı yakınındaysa (0-500 metre)	2
		Konut ve Tarım Alanı yakınındaysa (0-500 metre)	1

8	Görüş Alanı Meydanların ana görüş alanına giren herhangi bir mimari unsur olup olmadığı tespit edilecektir. Güney yönde Akdeniz bulunması etkeni göz önüne alınarak düşünülmüştür. (0-500 metre)	Güney yönü açık meydanlar	3
		Doğu-Batı yönü açık meydanlar	2
		Kuzey yönü açık meydanlar	1

Tüm kriterleri sağlayan bir meydan en yüksek 48 puan alırken, hiçbir yeterlilik gösteremeyen meydan 0 puan almaktadır. Puanlama yöntemine bakılarak 0 ile 48 puan arası dört grup oluşmaktadır. Bunlar; 0-12 puan alan meydanlar zayıf, 13-24 puan alan meydanlar orta, 25-36 puan alan meydanlar iyi, 37-48 puan alan meydanlar ise çok iyi olarak gruplandırılmıştır.

Çizelge 2. Meydanların Temsil Derecesi

Temsil Derecesi	Zayıf	Orta	İyi	Çok İyi
Toplam Puan	0-12	13-24	25-36	37-48

2.1. Cumhuriyet Meydanı

Cumhuriyet Meydanı 35 puan almış olup iyi temsil grubuna girmektedir. Cumhuriyet Meydanı doğusunda Silifke Caddesi, güneyinde İsmet İnönü Bulvarı vardır.



Şekil 2. Cumhuriyet Meydanı Genel Görünüşü

Mersin Kent Merkezi üzerinde önemli ve yoğun trafiğe sahip bir güzergâh üzerinde bulunan bu alan toplu taşıma ulaşımı açısından yoğundur. 50 metre güneyinde özel araçlar için otopark alanı bulunmaktadır. Cumhuriyet Meydanı yaklaşık 18.000 m² büyüklüğünde ve en az 500 kişi ve üzeri yoğunluğu barındırabilecek kapasitedir. Kuzeyinde Müze bulunan

meydanda, ağaç, çalı ve yer örtücü grupları, süs havuzu, kent mobilyaları ve yeterince aydınlatma ögesi bulunmaktadır. Müze, çeşitli ticari alanlar ve konut alanlarıyla 0-500 metre yakınlıktadır. Meydanın batı ve güneyi açıkken, kuzey ve doğusu mimari unsurlarla kapalıdır. Cumhuriyet Meydanı denize yaklaşık 200 metre uzaklıkta olup alanda herhangi aktif bir su ögesi bulunmamaktadır. Cumhuriyet Meydanı yeşil alanlarla bağlantı kriteri içinde değerlendirildiğinde; kentin yeşil alan sistemiyle bağlantısı bulunmamaktadır.



Şekil 3. Cumhuriyet Meydanı (Anonim, 2019)

2.2. Mersin İdman Yurdu Meydanı

Mersin İdman Yurdu Meydanı 45 puan almış olup çok iyi temsil grubuna girmektedir. Meydan, sahil bandında bulunan yaklaşık 7 km'lik bağlantılı yeşil alan içinde bulunmaktadır. Kuzeyde Adnan Menderes Bulvarı bulunurken, güney Akdeniz, doğusu ve batısında yeşil alanlar vardır. Adnan Menderes Bulvarı şehir merkezinin sahil yolu niteliğinde, araç ve trafik yoğunluğu fazla olmakla birlikte yol kenarı özel araç park alanı ve toplu taşıma ile erişim işlevi yüksek bir noktadır (Şekil 5).



Şekil 4. Mersin İdman Yurdu Meydanı Genel Görünüm

Adnan Menderes Bulvarı şehir merkezinin sahil yolu niteliğinde, araç ve trafik yoğunluğu fazla olmakla birlikte yol kenarı özel araç park alanı ve toplu taşıma ile erişim işlevi yüksek bir noktadır. Mersin İdman Yurdu 550 metrekaredir. Ağaç, çalı ve yer örtücü grupları bulunmaktadır. Denize 30 metre mesafededir. Kent mobilyaları ve aydınlatma ögesi vardır. Alanlarda heykel ya da Amfi tiyatro yoktur. Mersin'in yeşil alanlarıyla bağlantılı ve kentin yeşil omurgası içindedir. 0-500 metre yakınında kamu ve ticari ve konut alanı mevcuttur. Bütün yönlerde görüşü açıktır.



Şekil 5.Mersin İdman Yurdu Meydanı (Anonim, 2019)

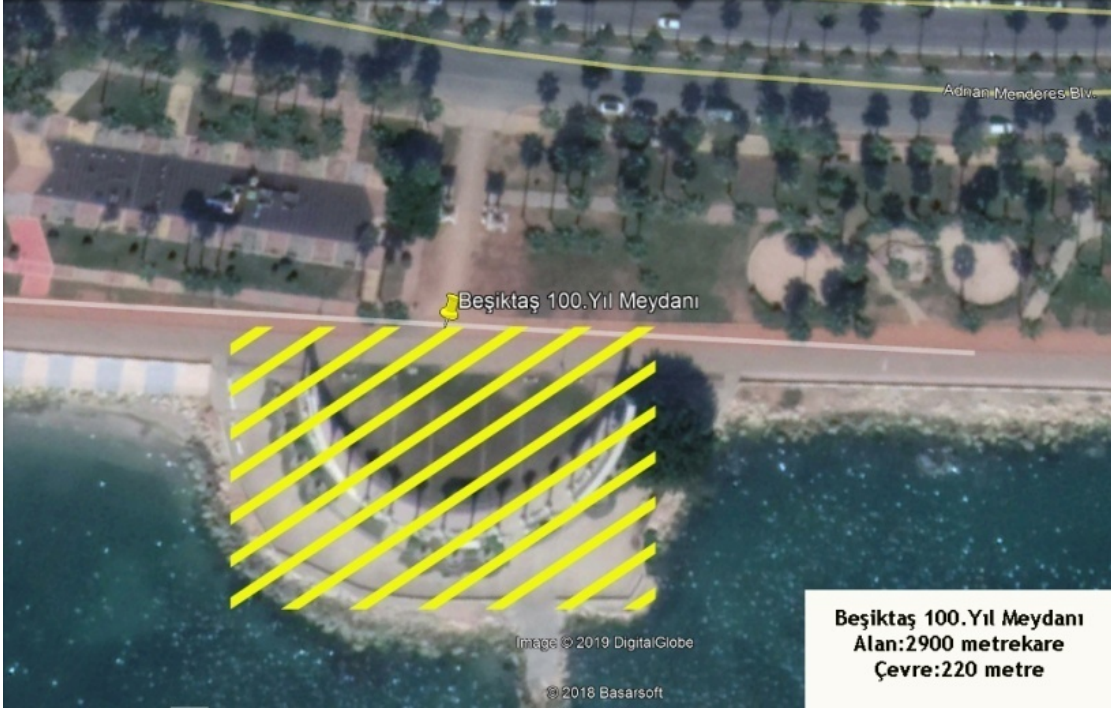
2.3. Beşiktaş Meydanı

Bjk 100.Yıl Meydanı 48 puan almış ve çok iyi temsil grubuna girmektedir. Meydan, sahil bandında bulunan yaklaşık 7 km'lik bağlantılı yeşil alan içinde bulunmaktadır. Kuzeyde Adnan Menderes Bulvarı bulunurken, güney Akdeniz, doğusu ve batısında yeşil alanlar vardır. Adnan Menderes Bulvarı şehir merkezinin sahil yolu niteliğinde, araç ve trafik yoğunluğu fazla olmakla birlikte, yol kenarı özel araç park alanı ve toplu taşıma ile erişim işlevi yüksek bir noktadır.



Şekil 6. Bjk 100.Yıl Meydanı Genel Görünüm

Bjk 100.Yıl Meydanı yaklaşık 2900 m² büyüklüğünde olup, alanda ağaç, çalı ve yer örtücü grupları bulunmaktadır. Denize 30 m uzaklıkta olup, Mersin İdman Yurdu Meydanı'na 400 m. mesafededir. Kent mobilyaları ve aydınlatma ögesi vardır. Alanda Beşiktaş futbol takımını temsil eden kartal heykelleri bulunmaktadır. Mersin'in yeşil alanlarıyla bağlantılı ve kentin yeşil omurgası içindedir. 0-500 metre yakınında kamu ve ticari ve konut alanı mevcuttur. Bütün yönlerde görüşü açıktır.



Şekil 7. Beşiktaş 100. Yıl Meydanı (Anonim, 2019)

2.4. Fenerbahçe Meydanı

Fenerbahçe Meydanları 45 puan almış ve çok iyi temsil grubuna girmektedir. Meydan, sahil bandında bulunan yaklaşık 7 km'lik bağlantılı yeşil alan içinde bulunmaktadır. Kuzeyde Adnan Menderes Bulvarı bulunurken, güney Akdeniz, doğusu ve batısında yeşil alanlar vardır. Adnan Menderes Bulvarı şehir merkezinin sahil yolu niteliğinde, araç ve trafik yoğunluğu fazla olmakla birlikte, yol kenarı özel araç park alanı ve toplu taşıma ile erişim işlevi yüksek bir noktadır.



Şekil 8. Fenerbahçe Meydanı Panoramik Görüntü

Fenerbahçe Meydanı 3300 m² olup Mersin önemli çekim merkezlerinden Marina'ya 400 m. mesafededir. Kent mobilyaları ve aydınlatma ögesi vardır. Mersin'in yeşil alanlarıyla bağlantılı ve kentin yeşil omurgası içindedir. 0-500 metre yakınında kamu ve ticari ve konut alanı mevcuttur. Bütün yönlerde görüşü açıktır.



Şekil 9. Fenerbahçe Meydanı (Anonim, 2019).

2.5. Galatasaray Meydanı

Galatasaray Meydanı 48 puan almış olup çok iyi temsil grubuna girmektedir. Meydan; sahil bandında bulunan yaklaşık 7 km'lik bağlantılı yeşil alan içinde bulunmaktadır. Kuzeyde Adnan Menderes Bulvarı bulunurken, güney Akdeniz, doğusu ve batısında yeşil alanlar vardır.



Şekil 10. Galatasaray Meydanı Genel Görünüm

Adnan Menderes Bulvarı şehir merkezinin sahil yolu niteliğinde araç ve trafik yoğunluğu fazla olmakla birlikte, yol kenarı özel araç park alanı ve toplu taşıma ile erişim işlevi yüksek bir noktadır. Galatasaray Meydanı 10.800 m²'dir. Kent mobilyaları ve aydınlatma ögesi vardır. Mersin'in yeşil alanlarıyla bağlantılı ve kentin yeşil omurgası içindedir. 0-500 metre yakınında kamu ve ticari ve konut alanı mevcuttur. Bütün yönlerde görüşü açıktır.



Şekil 11. Galatasaray Meydanı Genel Görünüm (Anonim, 2019)

3. Bulgular

Değerlendirme kriterleri meydanlara uygulanmıştır. Aşağıda puanlanan 5 meydan kendi başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Çizelge 3. Meydanların Değerlendirme Sonucu Aldığı Puan ve Girdiği Temsil Grubu

Meydanlar	Toplam Puanları	Temsil Grubu
Cumhuriyet Meydanı	35	İyi
Mersin İdman Yurdu Meydanı	45	Çok İyi
Bjk 100.Yıl Meydanı	48	Çok İyi
Fenerbahçe Meydanı	45	Çok İyi
Galatasaray Meydanı	48	Çok İyi

Kriterlere göre yapılan değerlendirmenin sonucunda Cumhuriyet Meydanı 35 puan olarak, iyi temsil grubuna girmiştir. Mersin İdman Yurdu Meydanı ve Fenerbahçe Meydanı 45 puan olarak çok iyi temsil grubuna, Bjk 100.Yıl Meydanı ve Galatasaray Meydanı ise 48 yani tam puan olarak çok iyi temsil grubuna girmiştir. Değerlendirmeye giren meydanlarla ilgili olarak; zayıf ya da orta temsil derecesine giren meydan yer almamaktadır.

4. Tartışma

Moughtin (2003), Akdeniz kentlerindeki meydan çokluğunu ve işlevsel devamlılığını, insanların yaşayış biçimlerine, kültürüne ve estetik yargılarına bağlamaktadır.

Mersin Kent Merkezinde seçilen bu meydanlar şehrin sahil yolu aksı üzerinde ve kamusal/ticari/eğlence vb. alanların yoğunlaştığı noktalardadır. Ayrıca tüm kullanıcı modelleri için kolay ulaşabilecekleri alanlar olmakla birlikte, Akdeniz’e 10 ile 500 m uzaklıkta bulunmaları görsel ve işlevsel açıdan doğru planlama örnekleri olduklarını göstermektedir.

Vitruvius (1960) meydanların ne kullanışlı olmayacak kadar küçük ne de düşük nüfus sebebi ile çöl gibi görünmemesi gerektiğini belirtmektedir. Kullanım işlevi açısından Cumhuriyet Meydanı kapasitesi en büyük meydandır. Resmi törenler ve önemli organizasyonların bu meydanda yapılmaktadır. Diğer meydanların ise günlük kullanımlarda halkın ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitededir.

Cumhuriyet Meydanı görüş açısı en kapalı meydan olurken, diğer meydanların görüş açıları her yöne açıktır.

Carr, Rivlin, Stone, Francis: “Kentsel mekânlar, ihtiyaca cevap veren, demokratik ve anlamlı olmalıdır. İhtiyaca yanıt veren mekânlar, kullanıcıların ihtiyaçlarına hizmet edebilen ve bu şekilde tasarlanan mekânlardır. Kamusal mekânda en öncelikli ihtiyaçlar rahatlık, dinlenme, aktif/pasif katılım, keşfetme ve insani ihtiyaçlarıdır. Demokratik mekânlar, kullanıcı grupların haklarını korur. Bu haklar, tüm gruplar tarafından kullanılabilir/sahip olunur ve hem hareket etme özgürlüğü hem de geçici iddia ve sahiplik/iyelik için imkân sağlar” demektedirler (Carr, 1992). O yüzden kentsel mekânlar, değişen sosyo-ekonomik koşullara ve kentlerin kültürel dokusuna cevap verebilen “yaşayan organizmalar” olarak da kabul edilmektedir (Alexander, 1977).

Çalışma için seçilen meydanlarda kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak kent mobilyaları, su öğeleri, ticari ve kamusal alanlarla bağlantı ve ayrıca Akdeniz ile yeşil kuşak arasında yer almaları meydanların fiziksel şartlarının uygun olduğunu göstermektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Cumhuriyet Meydanı 35 puan alarak iyi temsil grubuna girmiştir. Bu meydan diğer meydanlardan daha büyük daha önemli bir konuma sahip olmasına karşın, bazı değerlendirme kriterlerinden tam puan alamamıştır. Cumhuriyet Meydanı su öğesi bakımından yetersizdir. Alanın deniz ile bağlantısı yoktur. Meydanda bulunan süs

havuzlarının aktif hale gelmesi ve çeşitli yerlerde çeşme, kuru havuz gibi seçenekler eklenmesi ile su ögesinden puanı yükselebilir. Kentin yeşil koridoru olarak tanımlayabileceğimiz sahil aksına çok yakın olmasına rağmen diğer meydanların içinde bulunduğu yeşil kuşak içinde değildir. Meydanda bitki toplulukları bulunmaktadır. Fakat bağlantı ve süreklilik yoktur. Bu kriter için öneri ise; bitki topluluklarını çoğaltarak sahile ve oradan Atatürk Parkı'na bağlaması olacaktır. Akdeniz İlçesi sınırları içindedir. Eksi puan aldığı son kriter görüş alanıdır. Cumhuriyet Meydanı'nın ana görüş alanına giren herhangi bir mimari unsur olup olmadığı tespit edilmiştir ve buna göre kuzey, doğu ve batısı kapalı iken güneyin açık olduğu tespit edilmiştir. Bu kriter için meydanın konumu çevresinde bulunan kamu, ticari ve özel konut alanlarının yoğunluğu itibariyle öneri verilmesi mümkün olmayacaktır. Meydan; belirlenen puan sistemine göre en düşük puan alan meydandır. Fakat genel olarak kriterlerin çoğunu sağlamakta ve iyi bir meydan niteliği taşımaktadır.

Mersin İdman Yurdu Meydanı toplamda 45 puan alarak çok iyi temsil grubuna girmiştir. Meydan neredeyse tüm kriterleri sağlayarak yüksek puan almıştır ancak kent mobilyaları kriterinde değerlendirilen meydan; amfi tiyatro ya da heykel alt kriterinden puan alamamıştır. Mersin İli futbol takımı Mersin İdman Yurdu adı verilen bu meydanın ziyaretçi kullanımını yoğunudur. Meydan Yenişehir İlçesi sınırlarına dâhildir. Konumu ve içinde barındırdığı işlevsel alanlar itibariyle çok yüksek puan almıştır.

Bjk 100.Yıl Meydanı toplamda 48 tam puan alarak çok iyi temsil grubuna girmiştir ve tam puan almıştır. Meydan yarım ay şeklinde yüksekliği 10 metreyi bulan sütunlar bulunmaktadır. Bu sütunlardan bazılarında iklimsel etki nedeniyle kopmalar vardır bunların tamamlanarak görsel açıdan sürekliliğin devam etmesi gerekmektedir. Meydan Yenişehir İlçesi sınırlarına dâhildir. Konumu ve içinde barındırdığı işlevsel alanlar itibariyle tam puan almıştır.

Fenerbahçe Meydanı toplamda 45 puan alarak çok iyi temsil grubuna girmiştir. Meydan neredeyse tüm kriterleri sağlayarak yüksek puan almıştır ancak kent mobilyaları kriterinde değerlendirilen meydan amfi tiyatro ya da heykel alt kriterinden puan alamamıştır. Meydan Yenişehir İlçesi sınırlarına dâhildir. Meydan kentin önemli çekim merkezlerin Mersin Marina'ya çok yakındır. Yakın çevresinde araç ve insan yoğunluğu çok fazladır olduğu için yoğun bir sirkülasyona sahiptir. Yoğun ilgiye sahip bu meydan konumu ve içinde barındırdığı işlevsel alanlar itibariyle çok yüksek puan almıştır.

Galatasaray Meydanı toplamda 48 tam puan alarak çok iyi temsil grubuna girmiştir. Meydan genel olarak bu araştırmada belirlenen tüm kriterleri sağlayarak tam puan almıştır. Mezitli İlçesi sınırları içinde bulunmaktadır. Alan hem büyüklüğü hem de Mersin

Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından sahil aksı üzerinde başlatılan yenileme çalışmalarının 1.etabında yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda eksikler tamamlanarak meydan görsel, işlevsel anlamda tatmin edici hale gelmiştir.

Genel olarak değerlendirdiğim 5 meydan görsel kaliteye sahip alanlardır. Ancak etkinin daha da artırılması mümkündür. Bitki, kentsel donatı değerlendirme kriteri başlığı altında; çim alanlarda deniz, tuz, iklimsel etkilerden dolayı meydana gelen açılmaların ara ekim uygulanarak, ağaç, çalı ve bitki gruplarının çoğaltılması ve kullanılan kent mobilyalarında ve aydınlatmalarda renk ve doku değişiklikleri yapılarak görsel etkinin artırılması verilebilecek öneriler arasında bulunmaktadır. Bu öneriler ile meydanların görsel kalitesinin sürekli kalması, korunması ve geliştirilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu mekânların dönemsel aktivitelere, etkinliklere ev sahipliği etmesi, kullanım yoğunluğunu artırırken aynı zamanda kullanıcı profiline de değişmesine sebep olacaktır.

Sonuç olarak; Mersin İl Merkez’inde seçilen 5 meydan yeterlilik göstererek çok yüksek puanlar almıştır. Zayıf ya da orta temsil derecesine giren meydan bulunmamakta olup, 1 meydan iyi, 4 meydan çok iyi temsil grubuna girmiştir. Buna göre; Mersin İli meydanları için yapılan bu çalışmada yer seçimi konusunda iyi analizler yapıldığı, belirlenen değerlendirme kriterleri ve alt kriterlerin doğru seçilerek uygun bir yöntem uygulandığı sonucuna varılmıştır.

Çalışma ile ulaşılan bulgular; Mersin halkının meydanlardan faydalanma düzeyini özellikle konut çevresiyle bütünleşmiş yeşil alanlar oluşturmanın önemini ortaya koyarak konut çevresi ve yeşil alanlar açısından Mersin’deki avantajlı ve dezavantajlı alanları işaret etmekte, bu alanların yeşil alanlar yönünden geliştirilmesine yönelik öneriler vermektedir.

1980’lerde “University College London” bünyesinde kurulmuş olan (Bill Hillier ve diğer akademisyenler) iyi işleyen kamu mekânları ilkelerinin; kamu mekânlarının deneysel işlevselliği üzerindeki performanslarında belirgin bir rol oynayan anahtar fiziksel ve mekânsal tasarımın özelliklerini tanımlamışlardır. Araştırmaları başarılı kamu mekânları için iki temel özellik göstermektedir. Bunlar; çevredeki sokaklara kamu mekânından kolay giriş derecesi ve çevredeki sokaklardaki hareket eden insanların yoğunluğudur. Tamamlayıcı bir rol oynamak için birkaç başka öge daha vardır. İyi işleyen kamu mekânları için başlıca şartlar şöyle özetlenmiştir: çevreleyen mekâna iyi erişilebilirliktir, mekânın içinden geçen yaya rotaları, yaya hareketliliğinin yüksek seviyesine yakınlığı, çevredeki kentsel mekâna çok yönlü bakış, aktif mekân kullanıcılarının yakınlığı: perakende ve yiyecek-içecek birimleri, yeterli oturma mekânı ve sokak donatımıdır (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). Bu bağlamda; meydanlarında açık kamu alanlarına gösterebilecek en iyi örnekler olduğunu

düşünürsek, verilen şartlar çalışmadaki değerlendirme kriterlerini ve alt kriterlerini sağlamaktadır.

Bir meydan tasarlanırken, tasarım ilkelerinin ve tasarım elemanlarının özelliklerinin tam olarak kavranması, doğru bir tasarımın ortaya çıkması için gereklidir. Yanlış veya eksik tasarım özelliklerine sahip olarak uygulanabilecek meydan örnekleri, gelecek çalışmalara da yanlış örnek olabileceğinden yapılan tasarımlarda son derecede dikkatli davranmak, tüm meslektaşlarımızın görevidir. Bu araştırma sonucunda elde edilen bilgiler, gelecekte Mersin İli ve Mersin İli meydanları için yapılacak olan çalışmalara katkı sağlayacak, aynı zamanda meydan kavramını işleyecek tüm çalışmalar için altlık ve yol gösterici bir kaynak olacaktır.

Kaynaklar

- Anonim, 2019. Google Earth Görüntüsü, Mersin Şehir Merkezi 2019.
- Alexander, C., Silverstein, M., Ishikawa, S. 1977. A Pattern Language. New York: Oxford University Press.
- Bağbaşı, G. 2010. İstanbul Kent Meydanlarının Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi: Sultanahmet, Beyazıt, Taksim, Beşiktaş, Ortaköy Meydanı Örneği, İstanbul.
- Bucaklı, Z. 1999. İstanbul Metropoliten Alanının Yeşil Alan Sisteminin Analizi, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Peyzaj Planlama Programı, İstanbul.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G., Stone, A.M. 1992. Public Space. Cambridge: Cambridge University Press.
- Elbi, N. 2009. Geleneksel Konut Dokusunda Yaşam Kalitesinin İrdelenmesi “Piri Mehmet Paşa Mahallesi (Konya) Örneği”. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Konya.
- İnceoğlu, M., Aytuğ, A. 2009. Kentsel Mekânda Kalite Kavramı. Megaron, 4(3):131-146,
- Lynch, K. 1960. The Image of the City, the MIT Pres, Cambridge, England.
- Moughtin, C. 1992. Urban Design “Street And Square”, Butterworth Architecture, Oxford.
- Vardar, A. 1990. Meydansız Kentler. Planlama Dergisi, 90 (3-4): 30-42.
- Vitruvius, 1960. The Ten Books of Architecture, Dover Publications, New York, Book V, Chapter 1.

Kamuya Bağlı Bir Kurumda Kurumsal İtibar Algısı (İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Örneği)**Perception of the corporate Reputation in a Public Institution (The case of Forest Regional Directorate of Istanbul)****Tülay YILMAZ¹, Tarık GEDİK²****Öz**

Bu çalışma ile bazı dış paydaşlarca İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibar algısı ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların %71,5'inin İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü hakkında olumlu düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dış paydaş, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü, kurumsal itibar.

Abstract

In this study, the corporate reputation perception of Forest Regional Directorate of Istanbul has been tried to be measured by some external stakeholders. As a result of the study, it was determined that 71.5% of the participants had positive thoughts about Regional Directorate of Forestry of Istanbul.

Keywords: External shareholder, Regional Directorate of Forestry of Istanbul, corporate reputation.

1. Giriş

Günümüzde küreselleşme, teknoloji ve iletişim, toplumların, ülkelerin, kamu kurumlarının ve firmaların değişimini de zorunlu hale getirmiştir. Devletin, bürokratik işleyişi, kırtasiyecilik ve eleştirilen yönetim uygulamaları, 2000'li yıllarda başlatılan stratejik yönetim, performans yönetimi gibi kavramların kamu yönetimi anlayışının gündemine girmesine neden olmuştur. Stratejik yönetim gereği Orman Genel Müdürlüğü (OGM), 2006 yılında insana, doğaya çevreye duyarlı, sürdürülebilir orman yönetimini sağlayan şeffaf ve saygın bir kurum olma sloganıyla stratejik planına ve vizyonuna kurumsal itibar konusunu dâhil etmiştir.

Gümüş ve Öksüz (2009)'e göre kurumsal itibar, kurumun ilgili paydaşlarının sahip olduğu algılamalarının özet görüntüsüdür. Er (2008)'e göre kurumsal itibar ile anlatılmak istenilen şey, kurumun ne kadar saygın olduğu, prestijinin ne kadar yüksek olduğu ve insanlar arasında ne kadar olumlu bir üne sahip olduğu ile ilgilidir. Kısaca kurumsal itibar

Received:18.02.2019, Revised: 04.04.2019, Accepted: 09.04.2019

Address: ¹Marmara Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, İstanbul.

² Düzce Üniversitesi, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği Bölümü

E-mail: tarikgedik@duzce.edu.tr

bir kurumun en önemli değeridir ve kurumun paydaşlarının beklentilerini karşılayabilecek en açık göstergesidir.

Kurumsal itibar kavramını açıklarken öncelikle paydaş, kurumsal imaj, kurumsal kimlik, kurumsal kültür kavramlarının da açıklanması gereklidir. Paydaşlar: Kurumdan yarar sağlayan, kurumun faaliyetlerinden doğrudan ya da dolaylı şekilde etkilenen veya onu etkileyen gerçek ve tüzel kişiler olarak belirtilmektedir (Neville ve ark., 2005). Genel olarak, paydaşlar iç ve dış paydaşlar olmak üzere 2'ye ayrılmaktadır. İç paydaşlar çalışanları, dış paydaşlar ise kurumun faaliyet ve politikalarından etkilenenleri (müşteriler, hissedarlar, tedarikçiler, hükümet, medya, rakipler vs.) tanımlamaktadır. Kurumsal İmaj, kurumun paydaşların gözüyle nasıl görüldüğünü ortaya koyan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Fombrun ve Van Riel, 1997). Kurumsal Kimlik, her kurum ve kuruluşun kendisine ait bir kimliği bulunmaktadır. Kurum kimliği, kurumun çalışanlar gözüyle taşıdığı özellikleri, diğer kurumlardan ayrılmasını sağlayan özellikleri, geçmişten bugüne getirdiği, örgüt kültürü içinde yer alan ve geleceğe aktarılmak istenen özellikleri de ifade etmektedir (Fombrun ve Van Riel, 2004). Kurumsal kültür, bir kurumun ortak değerleri, sembolleri, inanışları ve davranışları olup, bir kurumun yazılı olmayan sezgisel kısmı olarak tanımlanmaktadır (Eren, 2000). Bunun sonucu olarak kurumsal itibar, kurumların kültürü, kimliği ve imajını kapsamaktadır.

Ülkemizdeki kamu kurumlarında ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlarda kurumsal itibar ölçme çalışmaları yeni yeni başlamıştır. Yapılan çalışmaların çoğunun ticari işletmelerin kurumsal itibarını değerlendirmek üzere, gerçekleştirildiği, kamu kurumlarında ise kurumsal itibarın yönetimine yönelik çalışmaların oldukça sınırlı düzeyde kaldığı literatürdeki çalışmalarda görülmektedir. Bu konuda yapılan daha önceki çalışmalar OGM bünyesinde yapılmış olup, bölgesel olarak Eskişehir Orman Bölge Müdürlüğü (OBM) için Eroğlu ve Solmaz'ın (2012) yaptığı çalışma dışında bir çalışma görülmemektedir. Bu çalışmayla OGM'nin kurumsal itibarını oluşturan temel bileşenlere yönelik bakış açılarının İstanbul OBM'nün (İOBM) nezdinde ortaya konulması ve iyileştirmeye açık alanların belirlenmesi amaçlanmıştır.

OGM kendisine bağlı 28 Orman Bölge Müdürlüğü, 245 Orman İşletme Müdürlüğü ve 1416 Orman İşletme Şefliği ile Türkiye orman ürünleri sektöründe öncül konumdadır (OGM, 2017). OGM'ye bağlı 28 bölge müdürlükleri arasında yer alan İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü (İOBM); İstanbul, Kırklareli, Tekirdağ illerinin tamamını ve Edirne ilinin bir kısmını içine almaktadır. İOBM kendisine bağlı 10 adet Orman İşletme Müdürlüğünü bünyesinde bulundurmakta olup, yaklaşık 2.4 milyon ha sorumluluk alanına sahiptir.

Ülkemizde İOBM'nin kapsadığı illerin gelişmişlik, nüfus ve ekonomik değerler olarak üst sıralarda yer almasından dolayı kurumsal itibar çalışmasının sonuçları bu bölge için son derece önemlidir.

Yapılan bu çalışma ile İOBM'nin bazı dış paydaşlarca kurumsal itibarının nasıl algılandığının araştırılması amaçlanmıştır. Bu temel amaca ulaşmak için;

1. İOBM ile iletişim/etkileşim içerisinde olan bazı dış paydaşlar hakkında temel bilgiler elde edilmesi,
2. İOBM'nin bazı dış paydaşlarca kurumsal itibarının nasıl algılandığının belirlenmesi
3. Bu algının bazı dış paydaşlara göre nasıl değiştiğinin irdelenmesi hedeflenmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

İstanbul, Kırklareli, Tekirdağ illerinin tamamını ve Edirne ilinin bir kısmını kapsayan yaklaşık 2.5 milyon ha alan, İOBM'nün yetki alanında kalmaktadır. İOBM kendisine bağlı 10 adet Orman İşletme Müdürlüğünü bünyesinde bulundurmakta olup, kapsadığı illerin gelişmişlik, nüfus ve ekonomik değerler olarak üst sıralarda yer almasından dolayı kurumsal itibar çalışmasının sonuçları bu bölge için son derece önemlidir.

Çalışma evrenini istatistiki olarak temsil edecek veriye ulaşılması için uygulanacak anket sayısı hesaplanmasında İOBM'den 2016 yılında ürün ve hizmet satın almış kişi ve kurumlar dikkate alınmıştır (Anonim, 2016). Örneklem büyüklüğü %95 güven düzeyi dikkate alınarak Çizelge 1'de belirtildiği gibi hesaplanmıştır (Lemeshow ve ark., 1990).

Çizelge 1. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket bilgileri

Bazı dış paydaşlar	Birim	Ana kütle	Örnek büyüklüğü
Odun hammaddesi satın alanlar	Şirket	265	89
16. 17. 18. Madde dahilinde izin alan işletmeler/Maden ocakları ve Mesire yeri işletmeleri	Şirket	210	71
Özel ormancılık büroları	Böro	62	21
Orman köyleri, orman kooperatifleri	Köy+Kooperatif	110	37
Ormancılık Sivil Toplum Kuruluşları	Vakıf/Dernek	30	10
İlgili Belediyeler, ilgili kamu kurumları, Orman Fakültesi	Belediye/Kurum/Fakülte	76	26
Toplam		753	254

Çalışma kapsamında İOBM'nin kurumsal itibar algısının bazı dış paydaşlarca nasıl algılandığını belirlemeye yönelik olarak literatürde yer alan çalışmalardan yararlanılarak bir anket formu geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında geliştirilen anket formu 2 bölüm, 15 sorudan oluşturulmuştur (Sakman, 2003; Sarıkaya ve Oruç, 2010; Gedik ve ark., 2015;

Eroğlu, 2016). Anketin ilk bölümünde katılımcılar hakkında bazı bilgilere yer verilmiştir. Anketin ikinci bölümünde İOBM'nin kurumsal itibarının bazı dış paydaşlarca nasıl algılandığını belirlemeye dönük sorulara yer verilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen anketlerde yer alan değişkenler kodlanarak bir veri seti oluşturulmuştur. Oluşturulan bu veri seti yardımıyla geçerlilik ve güvenilirlik analizi, verilerin tanımlayıcı istatistikleri ve değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için de ki-kare analizinden yararlanılarak istatistiksel değerlendirmeler yapılmıştır. Analizlerde SPSS 21 (2003) paket programından yararlanılmıştır.

Genel olarak anketin güvenilir olarak kabul edilebilmesi için Cronbach alfa katsayısının 0.4'ten büyük olması gerektiği varsayılmaktadır (Kalaycı, 2009). Yapılan bu çalışmada alfa katsayısının 0.565 olarak hesaplanması çalışma sonuçlarının güvenilir olduğunu göstermektedir.

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Katılımcılar ve İşletmeler Hakkında Genel Bilgiler

Çalışma kapsamında ulaşılan katılımcıların bağlı oldukları işletme, kurum ya da sivil toplum kuruluşuna ait bilgilere göre katılımcıların % 47'sinin özel sektör işletmesinde çalıştığı görülmektedir. Kamu kurumunda çalışanların oranı % 46 olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir sivil toplum kuruluşu ya da tüzel kişiliğe sahip işletmeden katılanların oranı da %6,4 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 2).

Çizelge 2. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların çalıştıkları işletme statüsü

İşletme/kurum statüsü	Kişi sayısı
Özel işletme	241
Kamu kurumu	166
Vakıf	8
Köy tüzel kişiliği	12
Kamu işletmesi	34
Kooperatif	2
Sivil toplum kuruluşu	11
Fakülte	38
Toplam	512

Özel sektör temsilcisi/çalışanı olarak çalışmaya katılan katılımcıların işletmelerinin hukuki yapıları irdelendiğinde %14,6 oranında şahıs işletmesi, %12,9 oranında anonim şirket ve %19,5 oranında da limited şirketin olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan

katılımcıların çalıştıkları işletme/kurumların hukuki yapısı irdelendiğinde %53'ünün özel işletme olarak hukuki yapısının olmadığı görülmüştür.

Çalışmaya katılım sağlayan katılımcıların çalıştıkları özel işletmelerin hukuki yapıları incelendiğinde ise ağırlıklı olarak (% 41) limited şirket olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya %31,1 oranında şahıs işletmesinden ve % 27 oranında da anonim şirketten katılımcıların olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların % 32'sinin 150 ve daha fazla çalışanı olan işletme/kurumdan, %28,9'unun 1-10 arası çalışanı olan işletme/kurumdan, % 25'inin 11-49 arası çalışanı olan işletme/kurumdan, %12'sinin de 50-149 arası çalışanı olan işletme/kurumdan olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılanların %11,5'inin kadın olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların %42'sinin 36-45 yaş aralığında ve %29,8'inin 46-55 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan 35 ve daha düşük yaşta olanların oranı %18,4 iken 56 ve daha fazla olanların oranı ise %10 olarak tespit edilmiştir.

Kadın katılımcıların yaklaşık yarısının 36-45 yaş aralığında, erkek katılımcıların ise %41,1'inin 36-45 yaş aralığında olduğu hesaplanmıştır. Yine erkek katılımcıların %31,8'inin 46-55 yaş aralığında olduğu ayrıca yaşı 56 ve daha fazla olan katılımcıların %98'ini erkeklerin oluşturduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların %50'sinin lisans, %18,2'sinin ilköğretim, %14,3'ünün lise, %10,7'sinin lisansüstü mezunu olduğu belirlenmiştir. Ön lisans mezunlarının %6,8 oranı ile katılımın en düşük olduğu kesimi temsil ettikleri belirlenmiştir.

Kadın katılımcıların ise üçte ikisinden fazlasının (%67,8) lisans mezunu olduğu, erkeklerde de üçte bir oranında (%35,3) ilköğretim ve lise mezunu katılımcının olduğu belirlenmiştir. Erkeklerde en yüksek oranda (%47,7) lisans mezunun olduğu belirlenmiştir. Erkek katılımcıların %9,7'si lisansüstü dereceye, %7,3'ü de önlisans derecesine sahiptir. Kadınlarda lisansüstü mezunu oranı %18,6'dır.

Katılımcıların %43,9'unun mühendis kadrosunda oldukları belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çizelge 3. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların meslek ve cinsiyet dağılımı

Meslek grubu	Tüm veri		Kadın		Erkek	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)
İşçi	17	3,3	1	1,7	16	3,5
Mühendis	225	43,9	28	47,5	197	43,5
Memur	39	7,6	6	10,2	33	7,3
Firma sahibi (Yönetici)	65	12,7	2	3,4	63	13,9
Büro elemanı	11	2,1	1	1,7	10	2,2
Diğer	155	30,4	21	35,6	134	29,6
Toplam	512	100	59	100	453	100

Çalışma kapsamında ulaşılan katılımcıların akademisyen, muhtar, kooperatif başkanı, işletme ortağı (yönetici) gibi meslek grubunda oldukları ve diğer meslek grubu altında toplandığı belirlenmiştir. Kadın katılımcıların ağırlıklı olarak mühendis çalışanlardan oluştuğu belirlenirken, erkek katılımcılarda %13,9'unun firma sahibi olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3).

Çalışmaya katılanların %22,5'inin işletme sahibi/ortağı olduğu, %10,5'inin muhtar olduğu, %8,4'ünün profesyonel yönetici olduğu ve %8'inin ise akademisyen olduğu belirlenmiştir (Çizelge 4).

Çizelge 4. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların iş statüleri ve cinsiyet ile karşılaştırılması

Katılımcının iş statüsü	Tüm veri		Kadın		Erkek	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Çalışan	253	49,4	38	64,4	215	47,5
Profesyonel yönetici	43	8,4	3	5,1	40	8,8
İşletme sahibi/ortağı	115	22,5	4	6,8	111	24,5
Muhtar	54	10,5	4	6,8	50	11,1
Kooperatif başkanı	6	1,2	0	0,0	6	1,3
Akademisyen	41	8,0	10	16,9	31	6,8
Toplam	512	100	59	100	453	100

Çalışmaya katılanların cinsiyetlerine göre irdelenmesi yapıldığında hem kadınlar hem de erkekler için en fazla çalışan statüsünde katılımcının olduğu görülmektedir (Çizelge 4).

Katılımcıların %93,4'ünün en az 5 yıldır aynı sektörde çalıştıkları, %88,1'inin de en az 5 yıldır OGM ile birlikte çalıştıkları belirlenmiştir. OGM ile birlikte ya da OGM bünyesinde 15 yıl ve daha fazla çalışanların oranı ise %49,1 olarak belirlenmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların sektörde ve OGM ile çalışma süreleri

Çalışılan süre	Sektörde		OGM'de	
	Sayı	Oran(%)	Sayı	Oran(%)
1-5 yıl	34	6,6	61	11,9
6-10 yıl	71	13,9	82	16,0
11-15 yıl	118	23,1	118	23,0
16-20 yıl	147	28,7	126	24,6
21 ve daha fazla yıl	142	27,7	125	24,5
Toplam	512	100	59	100

3.2. Bazı Dış Paydaşlarca İOBM'nin Kurumsal İtibarının Algılanması

Katılımcıların %71,5'i İOBM hakkında olumlu düşüncelere sahip olduklarını dile getirmişlerdir. İOBM hakkında olumsuz düşünceye sahip katılımcıların oranı %7,2'dir (Çizelge 6).

Katılımcıların İOBM hakkındaki genel düşünceleri OGM ile çalışma süreleri arttıkça olumlu yönde artsa da iki yargı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir ($p>0,05$).

Katılımcıların meslek grupları ile katılımcıların İOBM hakkındaki düşünceleri arasında yapılan ki-kare analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Mühendislerin daha yüksek oranda olumsuz düşünce içinde oldukları, diğer meslek gruplarının ise daha yüksek oranda olumlu düşünce içinde oldukları belirlenmiştir.

Çizelge 6. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların İOBM hakkındaki genel düşünceleri

İOBM Hakkında genel düşünce		Olumludur		Ne olumlu ne olumsuzdur		Olumsuzdur	
		Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Tüm veri		366	71,5	109	21,3	37	7,2
OGM ile çalışma süresi	1-5 yıldır	42	11,5	16	14,7	3	8,1
	6-10 yıldır	60	16,4	14	12,8	8	21,6
	11-15 yıldır	92	25,4	20	18,3	5	13,5
	16-20 yıldır	87	23,7	27	24,8	12	32,4
	21 ve daha fazla yıldır	84	23,0	32	29,4	9	24,3
	Toplam	366	100	109	100	37	100

Katılımcıların iş statüleri ile katılımcıların İOBM hakkındaki düşünceleri arasında yapılan istatistiksel değerlendirmeler sonucunda anlamlı ilişki tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çalışan konumunda olan katılımcıların daha yüksek oranda olumsuz düşünce içerisinde oldukları, akademisyen konumunda olan katılımcıların ise daha yüksek oranda olumlu düşünce içerisinde oldukları belirlenmiştir.

Eroğlu ve Solmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada dış paydaşların Eskişehir OBM çalışanları hakkında, kurum çalışanlarına oranla daha olumlu düşündükleri belirlenmiştir.

OGM 2016 Paydaş Analizi Raporunda, katılımcıların %66'sının OGM hakkında olumlu düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre İOBM hakkındaki genel düşünce OGM'ye göre daha olumludur.

İşletme/kurumda çalışan sayıları ile katılımcıların İOBM hakkındaki düşünceleri arasında yapılan ki-kare analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir

($p < 0,05$). İşletme/kurumda çalışan sayısı artıkça katılımcıların İOBM hakkındaki genel düşünceleri olumsuz olmaktadır.

Çizelge 7. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemi

İOBM Hakkında genel düşünce	Çok önemli		Önemli		Orta derecede önemli		Az önemli		Önemsiz		
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)	
Tüm veri	100	19,5	231	45,2	75	14,6	54	10,5	52	10,2	
OGM ile çalışma süresi	1-5 yıldır	11	11,0	28	12,1	13	17,3	7	13,0	2	3,8
	6-10 yıldır	11	11,0	43	18,6	14	18,7	11	20,4	3	5,8
	11-15 yıldır	27	27,0	57	24,7	14	18,7	12	22,2	8	15,4
	16-20 yıldır	29	29,0	55	23,8	12	16,0	12	22,2	18	34,6
	21 (+)	22	22,0	48	20,8	22	29,3	12	22,2	21	40,4
	Toplam	100	100	231	100	75	100	54	100	52	100

Katılımcıların % 45,2'si İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemli olduğunu dile getirirken, %19,5'i kurumsal itibar yönetiminin çok önemli olduğunu dile getirmiştir. İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemsiz olduğunu belirten katılımcıların oranı %10,2 olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların OGM ile çalışma süreleri ve İOBM'nin kurumsal itibar yönetimi arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Katılımcıların OGM ile çalışma süreleri arttıkça İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemli olduğuna verilen değer arttığı söylenilebilir.

Katılımcıların meslek grupları ile katılımcıların İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemi hakkındaki düşünceleri arasında yapılan ki-kare analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Mühendis olarak çalışan ya da mühendis olarak OGM ile ilişki içerisinde olan katılımcıların İOBM'nin kurumsal itibar yönetiminin önemli olduğuna daha yüksek oranda olumlu yönde katıldıkları belirlenmiştir.

Kurumsal itibarın önemli değişkenleri arasında müşteri memnuniyetini (Dış paydaşların memnuniyeti) önemli bir gösterge olduğuna dair bir çok çalışma bulunmaktadır (Sakman, 2003; Sarıkaya ve Oruç, 2010; Akyüz ve ark., 2011; Gedik ve ark., 2015).

OGM 2016 Paydaş Analizi Raporunda "OGM'nin kamuoyunda olumlu bir izlenimi vardır" düşüncesi ile ilgili olarak dış paydaşların %52,3 gibi büyük bir oranı bu görüşe katıldıklarını %18,9'u ise katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Buradan kamuoyunda OGM'nin olumlu bir izlenimi olduğu sonucu çıkmaktadır.

Katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibar yönetimi konusunda yaptıkları çalışmaların yeterliliği irdelendiğinde katılımcıların İOBM'nin kurumsal itibar konusunda yaptığı çalışmaları %52,6 oranında yetersiz buldukları belirlenmiştir (Çizelge 8).

Çizelge 8. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibar yönetimi konusunda yaptıklarının yeterliliği

İOBM'nin kurumsal itibar yaptıkları konusunda		Evet yeterli		Ne yeterli ne yetersiz		Hayır yetersiz	
		Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Tüm veri		97	18,9	146	28,5	269	52,6
OGM ile çalışma süresi	1-5 yıldır	11	11,3	12	8,2	38	14,1
	6-10 yıldır	17	17,5	24	16,4	41	15,2
	11-15 yıldır	31	32,0	30	20,5	57	21,2
	16-20 yıldır	19	19,6	47	32,3	60	22,3
	21 (+)	19	19,6	33	22,6	73	27,2
	Toplam	97	100	146	100	269	100

Katılımcıların %51,6'sı sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerinde etkili olduğunu, %29,1'i de çok etkili olduğunu belirtmiştir (Çizelge 9).

Çizelge 9. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerine etkisi

İOBM'nin sunduğu ürün ve hizmetlerin kurum itibarına etkisi		Çok önemli		Önemli		Orta derecede önemli		Az önemli		Önemsiz	
		Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Tüm veri		149	29,1	264	51,6	63	12,3	26	5,1	10	2,0
OGM ile çalışma süresi	1-5 yıldır	17	11,4	30	11,4	9	14,3	2	7,7	3	30,0
	6-10 yıldır	32	12,8	53	20,1	9	14,3	1	3,8	-	-
	11-15 yıldır	19	21,5	63	23,9	14	22,2	8	30,8	1	10,0
	16-20 yıldır	46	30,8	55	20,7	17	27,0	6	23,1	2	20,0
	21 (+)	35	23,5	63	23,9	14	22,2	9	34,6	4	40,0
	Toplam	149	100	264	100	63	100	26	100	10	100

İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerindeki etkisinin önem düzeyi ile işletme/kurum statüsü arasında yapılan ki-kare analizi sonuçlarına göre istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Özel işletme çalışanları İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerinde çok etkili olduğunu belirtirken, kamu kurumu çalışanları kurum itibarı üzerinde sunulan hizmetlerin etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Eroğlu ve Solmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada Eskişehir OBM'nin diğer kamu kurumları arasında kurumsal bir saygınlığa sahip olduğu, katılımcıların %82,5'i tarafından olumlu olarak kabul edilmiştir.

OGM 2016 paydaş analizi raporunda, katılımcıların %54,1'i OGM'nin hizmetlerini güvenilir bulduklarını, paydaşların %13,8'i bu görüşe katılmadıklarını belirtmektedir. İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerindeki etkisi bu sonucu doğrular niteliktedir.

İOBM'nin iyi bir kurumsal itibarının olması işletmeye olumlu katkı sağlayıp sağlamadığı konusunda katılımcıların %72,7'si "evet sağlamaktadır" yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 10. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcıların İOBM'nin iyi bir kurumsal itibarının olmasının işletmeye olumlu katkısının olup olmaması

İOBM'nin iyi bir kurumsal itibarının olmasının yararı		Evet katkı sağlar		Kararsız		Hayır katkı sağlamaz	
		Sayı	Oran	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Tüm veri		372	72,7	76	14,8	64	12,5
OGM ile çalışma süresi	1-5 yıldır	43	11,6	7	9,3	11	17,2
	6-10 yıldır	60	16,1	15	19,7	7	10,9
	11-15 yıldır	89	23,9	15	19,7	14	21,9
	16-20 yıldır	84	22,6	21	27,6	21	32,8
	21 (+)	96	25,8	18	23,7	11	17,2
	Toplam	372	100	76	100	64	100

OGM ile çalışma süresi arttıkça katılımcıların İOBM'nin iyi bir kurumsal imajının olmasının işletmeye/kuruma olumlu katkı sağladığına katılım oranı artış gösterse de istatistiksel olarak bu durum ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$). Akyüz ve ark. (2015) tarafından yapılan bir çalışmada orman ürünleri sanayi sektörü genelinde örgütsel imajın ve bağlılığın orta düzeyde olduğu ve sektör genelinde çalışanların orta düzeyli bir bağlılık duygusuna sahip oldukları ileri sürülmüştür.

Gezmen (2014) tarafından yapılan çalışmada Türkiye Büyük Millet Meclisi yöneticilerinin yönetim tarzının çalışanların kurum itibarını algılamasında etkili olduğu tespit edilmiştir.

OGM (2016) paydaş analizi raporunda, "OGM saygınlığı yüksek bir kurumdur" görüşü ile ilgili olarak katılımcıların %47'si olumlu bir değerlendirme yaptıklarını %22,5'i bu görüşe katılmadıklarını ifade ederlerken; %25,6'sı kararsız olarak belirtmişlerdir.

Çizelge 11. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nün kurumsal itibarını belirlemeye yönelik anket çalışmasında yer alan katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibarın sivil toplum kuruluşları ve OGM'nin kurumsal itibarına etkileri

İOBM'nin kurumsal itibarının	Sivil toplum kuruluşları ile ilişkilere etkisi		OGM'nin kurumsal itibarına katkısı	
	Sayı	Oran (%)	Sayı	Oran (%)
Çok olumlu etkilemektedir	156	30,4	196	38,3
Etkilemektedir	263	51,4	250	48,8
Kararsızlık	40	7,8	20	3,9
Az olumlu etkilemektedir	25	4,9	23	4,5
Etkilememektedir	28	5,5	23	4,5
Toplam	512	100	512	100

Katılımcılar, İOBM'nin kurumsal itibarının sivil toplum kuruluşları ile olan ilişkilerini %81,4 oranında olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibarı OGM'nin kurumsal itibarına %87,1 oranında olumlu yönde katkı sağlamaktadır.

Katılımcıların yaş gruplaması ile İOBM'nin kurumsal itibarının OGM'nin kurumsal itibarına etkisinin olup olmaması arasında yapılan ki-kare analizi sonucuna göre istatistiki olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). 36-45 yaş aralığında olan katılımcılar İOBM'nin kurumsal itibarı, OGM'nin kurumsal itibarına daha fazla olumlu yönde katkı yaptığını belirtmişlerdir.

Eroğlu ve Solmaz (2012) ve OGM 2016 paydaş analizi raporunda yapılan çalışmada da çalışan katılımcıların dış paydaşlara göre daha düşük bir memnuniyetle kurumu algıladıkları ileri sürülmüştür.

4. Sonuç ve Öneriler

Çalışma kapsamında İOBM ile bir şekilde iletişim içerisinde olan bazı dış paydaşların İOBM hakkında %71,5 oranında olumlu düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma kapsamında çalışmaya katılan ve mühendis olarak çalışan katılımcıların İOBM hakkında daha yüksek oranda olumsuz düşünce içinde oldukları, diğer meslek gruplarının ise daha yüksek oranda olumlu düşünce içinde oldukları belirlenmiştir. İşletmede/kurumda çalışan sayısı arttıkça İOBM hakkında olumsuz düşünce oranında da artış olduğu istatistiksel olarak belirlenmiştir.

Katılımcılara göre İOBM'nin kurumsal itibar algısı %64,7 oranında önemli ve çok önemli bulunurken, %20,7 oranında da az önemli ve önemsiz olarak bulunmuştur. Katılımcıların OGM ile çalışma süreleri arttıkça İOBM'nin kurumsal itibar yönetimine verdikleri değer arttığı belirlenmiştir.

Katılımcılar İOBM'nün kurumsal itibar yönetimi konusunda yaptığı çalışmaları %52,6 oranında yetersiz bulmaktadırlar. İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerinde %80,7 oranında etkili olduğu belirlenmiştir. Özellikle özel işletme çalışanları kamu çalışanlarına göre İOBM tarafından sunulan ürün ve hizmet kalitesinin kurum itibarı üzerinde çok etkili olduğunu belirtmektedirler.

İOBM'nin kurumsal itibar algısını etkileyen ve kurumun kurumsal itibarından doğrudan etkilenen paydaşlarının başında kendi çalışanları ve paydaş gruplarının temsilcileri/üyeleri gelmektedir. Kurum çalışanları kurumun içsel müşterisi olurken, paydaş grupları olarak ele alınan katılımcılar da kurumun dış müşterileri konumundadır. Bu iki müşteri kesiminin başarı veya başarısızlığında kurum itibarı direkt olarak etkilenmektedir. Bu nedenle öncelikle kurum çalışanlarının kurumsal itibar konusunda beklentilerinin karşılanmasının kurumsal itibar açısından önemli olduğu unutulmamalıdır.

Daha iyi bir kurumsal itibar ile daha iyi bir kurum performansı elde edilecektir. Kurumsal itibarın olumsuz olarak ortaya çıktığı durumların İOBM tarafından dikkate alınması ve düzeltilmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Bu çalışma, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde Yüksek Lisans Tezi olarak yapılan ve 10.5305/2018-2019 no'lu Orman Genel Müdürlüğü Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri Araştırma Projesi olarak desteklenen çalışma verilerinden yararlanılarak yapılmıştır.

Kaynaklar

- Akyüz, K.C., Yıldırım, İ., Akyüz, İ. 2015. Orman ürünleri sanayi sektöründe çalışanların iş tatmini ve örgütsel bağlılık düzeylerinin analizi. Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 11 (1): 16-34.
- Akyüz, K.C., Gedik, T., Akyüz, İ., Balaban, Y. 2011. Organize sanayi bölgelerinde yer alan işletmelerinin performans değerlendirme anlayışları (Arsin örneği). Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 7 (2): 73-81.
- Anonim, 2016. İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü'nden 26.05.2017 tarih ve 1090616 numaralı yazı ile 2016 yılında İzin İrtifak ve İşletme Pazarlama çalışmalarına konu hizmet ve ürünleri satın alan firma ve kurum listesi.
- Eroğlu, E., Solmaz, B. 2012. Kurumsal itibar araştırması ve bir uygulama örneği. Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, 1 (4): 1-18.

- Eroğlu, E. 2016. OGM Paydaş Analizi Raporu 2016, Ankara.
- Er, G. 2008. Sanal Ortamda İtibar Yönetimi, Cinius Yayınları, 176 s. İstanbul.
- Eren, E. 2000. İşletmelerde Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, Beta Basım Dağıtım, 874 s. İstanbul.
- Fombrun, C.J., Van Riel, C. 1997. The reputation all and scape. *Corporate Reputation Review*, 1 (1-2): 5-13. <http://dx.doi.org/10.1057/palgrave.crr>
- Fombrun, C.J., Van Riel, C.B.M. 2004. Fame and fortune: How successful companies build winning reputations. Upper Saddle River, NJ: Financial Times Prentice Hall.
- Gedik, T., Kurutkan, M.N., Durusoy, İ. 2015. İSO ilk 1000 içinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinde kurumsal itibar kavramı üzerine bir araştırma. *Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi*, 11 (1): 1-15.
- Gezmen, A. 2014. Kurumsal İtibar Yönetimi ve Kurumsal İtibar Algısının Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma: Türkiye Büyük Millet Meclisi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, İşletme Programı, 104 s. Ankara.
- Gümüş, M., Öksüz, B. 2009. Turizm İşletmelerinde Kurumsal İtibar Yönetimi. Nobel Akademik Yayıncılık, 167 s. İstanbul.
- Kalaycı ř. 2009. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım, 426 s. Ankara.
- Lemeshow, S., Hosmer, Jr.D.W., Janelle, K., Lwanga, S.K. 1990. Adequacy of Sample Size in Health Studies. Published by World Health Organization, ISBN: 0 471 92517 9, Courier International Ltd, Tiptree, Colchester.
- Neville, B.A., Bell, J.S., Mengüç, B. 2005. Corporate reputation, stakeholders and the social performance-financial performance relationship. *European Journal of Marketing*, 39 (9/10): 1184-1198.
- OGM, 2017. 2016 Yılı İdare Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- OGM, 2016. Orman Genel Müdürlüğü Stratejik Plan (2017-2021), Ankara.
- Sakman, N.F. 2003. Kurumsal İtibarın Önemi ve Değişkenleri İncelemesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tanıtım ve Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, 302 s. İstanbul.
- Sarıkaya, M. ve Oruç, İ. 2010. Kurumsal İtibar Oluşturmada Stratejik İşbirliği Olarak İşletme STK İlişkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2 (2): 95-102.
- SPSS Institute Inc. 2003. SPSS Base 12.0 User's Guide, 703 p.